

VINERI 11 MAI 2001 • ANUL LI NR. 19

5068

FONDATÎN 1951

FOAIA

40 FORME

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.com / foaia@matavnet.hu

*Veniți: privighiețoarea cîntă, și liliacul e-nflorit;
Cîntați: nimic din ce e nobil, suav și dulce n-a murit.
Simțirea, ca și bunătatea, deopotrivă pot să piară
Din inima înbătrînită, din omul re ajuns e fiară,
Dar dintre flori și dintre stele nimica nu va fi clintit,
Veniți: privighiețoarea cîntă și liliacul e-nflorit.*

(Al. Macedonski: Neapte de mai)

CALENDAR ORTODOX

14 mai, luni – Sf. Mc. Isidor din Hios și Terapont.
15 mai, marți – Cuv. Pahomie cel Mare; Sf. Ierarh Ahile al Larisei.
16 mai, miercuri – Cuv. Teodor cel Sfințit, ucenicul Cuviosului Pahomie; Sf. Mc. Isachie.
17 mai, joi – Sf. Ap. Andronic; Sf. Iunia; Cuv. Nectarie și Teofan.
18 mai, vineri – Sf. Sfințit Mc. Teodot; Sf. Mc. Petru, Dionisie și Veniamin; Sf. Hristina.
19 mai, sâmbătă – Sf. Sfințit Mc. Patrachie; Sf. Mc. Chiriachi; Cuv. Memnon.
20 mai, duminică – Sf. Mc. Talaleu și Talasie; Cuv. Marcu Pustnicul. Duminica a VI-a după Paști (a Orbului).

AGENDĂ

14 mai

1536 – Nicolaus Olahus încheie cea de-a doua lucrare istorică a sa, intitulată: „*Ungaria sau despre originea neamului, a regatului, a așezării, a împărțirii, despre aspect și despre avantajele sale*”. În aceasta tratează și despre originea latină și unitatea poporului român.

1812 – s-a născut, în Jucul de Jos, sat situat aproape de Cluj, marele ziarist *George Bariț*.

1968 – se stinge din viață *Lucian Magdu*, poet și regizor român din Ungaria.

15 mai

1838 – s-a născut pictorul *Nicolae Grigorescu*.

1842 – Dimitrie Bolintineanu debutează în „*Curierul de ambe secse*”, cu poezia *O fată tânără pe patul morții*.

16 mai

1812 – se încheie *Pacea de la București* (după Războiul Ruso-Turc din 1806–1812) prin care Basarabia intră în componența Rusiei.

17 mai

1792 – în SUA ia ființă *Bursa de pe Wall Street*.

1936 – are loc inaugurarea pentru public a *Muzeului Satului* și a întregului Parc Herăstrău din București.

1995 – geofizicianul alpinist român *Constantin Lăcătușu* ajunge pe Everest.

18 mai

Ziua Internațională a Muzeelor

1388 – s-a terminat zidirea bisericii mari a *Mănăstirii Cozia*, ctitoria lui Mircea cel Bătrîn.

1920 – s-a născut Cardinalul polonez *Karol Wojtyła*, Arhiepiscop de Cracovia, devenit Papa Ioan Paul al II-lea, după alegerea din 16 octombrie 1978.

19 mai

1802 – Napoleon Bonaparte crează ordinul „*Legiunea de Onoare*”.

1932 – *record de altitudine* (7.233 metri), la săritura cu parașuta, stabilit de româncă *Smaranda Brăescu* la Sacramento, California.

20 mai

1876 – s-a născut, la Paris, *Paul Menu*, fotograf și operator de film documentar la București care a realizat primele filmări în România.

1916 – s-a născut *Corneliu Coposu*, om politic, președinte al Partidului Național Țărănesc Creștin-Democrat. (1990-95)

În România se conturează un proiect pentru sprijinirea românilor din afara granițelor

Ministrul român de externe *Mircea Geoană* i-a transmis, săptămîna trecută, ambasadorului Ungariei la București *Jigyártó István*, punctul de vedere al oficialităților române pe marginea legii privind statutul maghiarilor de peste hotare.

Proiectul se află în discuția

unui Comitet interministerial, care analizează consecințele prevederilor acesteia pentru statul român. Ministrul Geoană a precizat la o conferință de presă că proiectul este analizat și de autoritățile slovace, de Comisia Europeană și de Uniunea Europeană. În context, el a precizat că în

ce privește politica Bucureștiului referitoare la comunitățile românești din afara granițelor, va fi supus în curînd atenției Guvernului român un proiect de strategie care vizează abordarea acestei probleme din punct de vedere cultural, financiar, religios și al politicii consulare. **I. Kaupert**

Seminar româno-maghiar pe probleme de justiție

În zilele de 7 și 8 mai, la Debrețin a avut loc un seminar româno-maghiar, cu tema „Integrarea europeană și armonizarea legislației”, organizat de Ministerul Ungar al Justiției. Lucrările seminarului au fost deschise prin alocuțiunile miniștrilor de justiție din România și Ungaria. Cu această ocazie, *Rodica Stănoiu*, ministrul român al justiției a avut convorbiri cu omologul său maghiar, doamna *Dávid*

Ibolya, în legătură cu cadrul juridic bilateral și un schimb de experiență pe problemele vizînd integrarea europeană. La rîndul său, ministrul ungar al justiției a subliniat importanța dialogului dintre avocații din

cele două țări vecine, avînd în vedere că în România trăiește o minoritate maghiară, iar în Ungaria există o comunitate românească, problemele cu care se confruntă avocații fiind similare. **(Rador)**

Vamă deschisă 12 ore pe zi

Din data de 1 mai, punctul de trecere a frontierei de la Cenad-Kiszombor funcționează 12 ore pe zi. Conform acordului încheiat între cele două regionale vamale, Vama Cenad este deschisă între orele 8.00 și 20.00 ora României, respectiv 7.00 și 19.00 ora Ungariei.

Ținută morală

Cu mîhnire am citit în numărul 18 al revistei un articol confuz (*Una sută mii de forinți pentru o copie*) care m-a făcut să reflectez cu cită ușurință se descalifică pe sine un om și o întregă revistă. Mă întristează că semnatarul articolului, o persoană care mi-a fost apropiată, atît prin jignirea adusă, cît și prin nivelul scrierii, se dezonorează fără apel. Nu pot să accept însă că redacția a permis publicarea unui articol de rea intenție, toc-

mai potrivit unui ziar ieftin de scandal și absolut contrar specificului cultural-informativ românesc al revistei.

Eu personal nu vreau să am de-a face nici cu asemenea persoane și nici cu publicații de scandal. În consecință aștept scuze publice din partea semnatarului (care poate fi penal tras la răspundere) și aștept scuze publice și din partea redacției revistei.

Prof. dr. Ana Hoțopan
Universitatea din Seghedin

În loc de scuze publice

Legat de cele apărute în reflectarea de mai sus, sper să fiu tras la răspundere chiar și penal, proces în urma căruia va ieși la iveală, în fine, **adevărul**, formulat într-un răspuns public (!), concret și corect la două întrebări: 1. Există sau nu banda de magnetofon cu înregistrarea *Cazani-*

ei; 2. Am sau ba cui să-i transfer suma oferită? Ca urmare, în loc de a-mi cere scuze în public, aștept cu nerăbdare procesul penal, ba chiar mai mult, concomitent, măresc oferta de la o sută de mii, la două! În rest: **no comment!**

Alexandru Hoțopan

Răspunsul redacției

În urmă cu două săptămîni, cînd am publicat poemul *Cazania țiganilor* (Foaia românească, 27 aprilie 2001, nr. 17, pag. 10-11) nu ne-am gîndit că în jurul acestuia se vor declanșa astfel de neînțelegeri. Respectînd părerea recunoscutului etnograf și fostului redactor-șef al revistei noastre Alexandru Hoțopan, în numărul trecut am publicat și nedumeririle lui în ceea ce privește originea micherecheană, autenticitatea locală a variantei amintite. Redacția noastră nu pune la îndoială meritele, cercetările științifice ale nici unui specialist de-al nostru, astfel nici ale profesoarei dr. Ana Hoțopan, colaboratoare însu-

flejită a săptămînalului nostru. Scuze publice nu considerăm că ar trebui să ne cerem, deoarece redacția Foii nu poate suporta consecințele părerilor personale ale tuturor semnatarilor din gazetă. Pînă cînd ne asumăm subtitlul de „Săptămînal al românilor din Ungaria”, revista noastră trebuie să fie deschisă față de toți românii din Ungaria, și în cazuri cînd părerea autorilor nu este similară cu a noastră. Pentru a spulbera orice bănuială și pentru a pune capăt unei discuții nedemne, ar fi potrivit ca o copie a materialului înregistrat de la bace Toader a lui Bordaș să fie pus la dispoziția redacției noastre. **Redacția Foii românești**

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Cu degetul pe rană

Ședință despre învățămîntul românesc din Ungaria

„Nu avem programă-cadru!”, „Ne lipsesc materialele ajutoare!”, „Copiii nu mai aduc din familie cunoștințe de limbă română!”, „Manualele de limbă română nu sînt moderne!”, „Cerințele de la examene sînt prea mari!”, „Lista manualelor pentru școlile românești este incompletă!”, „Nu avem manuale în limba română pentru celelalte obiecte de studii” – acestea sînt nemulțumirile tot mai des auzite de la profesorii noștri de română, și nu numai.

Comisia de Învățămînt a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, condusă de **dr. Maria Berényi**, în cadrul unei ședințe deschise a analizat, în ziua de 2 mai, problemele actuale: dezbaterea proiectului privind continuarea lucrărilor de reformă a învățămîntului românesc din Ungaria și situația dotării cu mijloace instructiv-educative a învățămîntului minorității noastre.

Președintele comisiei, Maria Berényi, a accentuat de la începutul întîlnirii: românii din Ungaria sînt în urmă cu lucrările ce privesc reforma învățămîntului. Toate celelalte minorități din Ungaria au editat deja manuale noi, multe dintre ele și-au pregătit programele-cadru. Trebuie să ne dăm seama că dacă avem o concepție despre reformarea învățămîntului, avem toate posibilitățile s-o și realizăm – a mai spus doamna Berényi, la întîlnirea la care, pe lîngă membrii comisiei (Maria Gurzău Czeglédi și Mihaela Bucin), au fost de față directoarele Aurica Hoțopan din Micherechi, Florica Santău din Chitighaz, directoarea adjunctă a Liceului Bălcescu din Giula, Elena Condoroș, și profesoarele Ana Dulău Cozma, Mariana Oros Martin, Ana Secan Navratil, Maria Rocsin Bányai, respectiv cercetătoarea Rodica Müller, referent pentru învățămîntul românesc în cadrul OKSZI (Institutul Național de Servicii pentru Învățămîntul Public). Ședința a început cu prezentarea de către președintele AȚRU, Traian Cresta, a unei scrisori sosite din partea doamnei Viorica Oros Fábíán, membră a acestei comisii și referent pentru învățămîntul românesc la OKSZI, în care, printre altele, se precizează că revizia manualelor românești, de care am dispus și pînă acum, s-a terminat.

Un plan concret s-a dovedit a fi reeditarea, cu unele modificări, a Culegerilor de texte literare pentru elevii de la liceu, manual care a fost realizat în colaborare

cu profesorii de la școala medie. Acest manual a obținut votul Comisiei de Învățămînt și se prevede că el va apărea, pînă în toamnă, la Editura Didactică.

Directoarea Ana Oros Simon de la Ministerul Învățămîntului, responsabil și pentru problemele învățămîntului românesc, a solicitat AȚRU să facă cercetări la toate școlile, pentru a afla care sînt acele manuale pe care le folosesc de exemplu la orele de fizică, matematică, etc. și să facă propuneri pentru editarea a cîte unui manual pe care ministerul l-ar traduce în limba română din surse proprii. Rodica Müller accentuează: ar fi nevoie de 48 de manuale în limba română. Cine ar crede că noi facem învățămînt românesc – a provocat Florica Santău – cînd nu avem manuale românești și nici pe acele puține care există nu le folosim? Din comenzile trimise la serviciile de asigurare a manualelor se vede clar: școlile noastre nu au nevoie de manualele românești învechite, elaborate prin anii '70. Dar șirul exemplelor continuă: cine crede că în școlile noastre se face învățămînt bilingv, cînd, de pildă, manual de geografie în limba română există numai pentru clasa a 4-a și de istorie numai pentru clasa a 8-a, nemaivorbind despre alte obiecte de studii.

La o consfătuire de la Bichișciaba din trecutul nu prea îndepărtat, la care au participat și profesori români, directoarea Editurii Didactice, Maria Tóth, a accentuat: din moment ce Au-

togovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria va avea o concepție despre punerea în practică a programelor-cadru, instituția din Budapesta pune la dispoziția românilor tot felul de ajutoare, are posibilitatea să angajeze un responsabil pentru manualele românești, să colaboreze cu o echipă de autori, etc. (Interviul cu directoarea Editurii Didactice îl puteți citi în pagina a 10-a.)

Directoarea Aurica Hoțopan i-a informat pe cei prezenți că programa-cadru pentru învățămîntul românesc este în forma finală, cel tîrziu la sfîrșitul lunii iunie va apărea și în Monitorul Oficial. Dar pentru ca școlile să poată începe de pe acum prelucrarea planurilor locale, programa-cadru va fi trimisă la fiecare școală unde se predă româna.

Și la această întîlnire s-a accentuat în repetate rînduri: Comisia de Învățămînt și specialiștii, cercetătorii vor să facă orice pro-

iect, orice manual pentru învățămîntul românesc numai în strînsă colaborare cu profesorii. La inițiativa a două școli, Rodica Müller a pregătit un proiect care are ca scop elaborarea manualelor școlare și a materialelor didactice complementare care asigură concretizarea programelor-cadru în învățămîntul pentru minoritatea română. Dacă s-ar realiza acest proiect, în perioada propusă (dintre

2001–2004), în toate școlile generale și la liceul românesc ar fi asigurate manuale și materiale complementare de limbă și literatură română, de limbă și comunicare, respectiv de cultură și civilizație românească, în conformitate cu programele-cadru. Membrii Comisiei de Învățămînt a AȚRU, la cererea reprezentanților școlilor, au acceptat în unanimitate acest proiect.

E. Iova

Festivalul „Perinița” 2001

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria va organiza în această lună manifestarea anuală Festivalul „Perinița”, la care vor participa elevi din toate școlile generale românești din Ungaria. Festivalul, găzduit de școala din Giula, va oferi prilej pentru aproape 400 de copii de a se prezenta și în fața publicului cu cele învățate în domeniul folclorului în timpul anului școlar în curs.

La propunerea Comisiei Culturale a AȚRU, de această dată au primit invitație și interpreții orădeni Iuliana și Florian Chelu de la

care participanții întîlnirii vor învăța melodii românești. Pentru prima oară vor participa la manifestare și elevi de la școlile bihorene din localitățile Jaca și Darvaș, unde reintroduce predării limbii române deocamdată se află într-o fază precară. O altă noută-

te este că vor sosi la Giula și elevi de școală generală de la Arad, care pentru elevii români din Ungaria vor prezenta un program cultural aparte. Festivalul „Perinița” se va desfășura în cursul zilei de vineri, 18 mai, cu începere de la ora 10.00.

Ștefan Crăsta

Au fost prinși mîzgălitorii de pereți din Ciaba

Comandamentul de Poliție din Bichișciaba i-a prins pe cei doi tineri, care în noaptea de 24 martie au mîzgălit peretele Casei de

Cultură a Slovacilor din județ. Cei doi tineri sînt locuitori din Ciaba, respectiv Giula, în vîrstă de 21 și 25 de ani. Infractorii și-au recunoscut fapta, spunînd că motivul pentru care au comis-o a fost răzbunarea. După ce au aflat despre înscripțiile antimaghiare din Slovacia, au considerat că trebuie să dea o ripostă. Au ales Casa de Cultură a Slovacilor, pentru ca protestul lor să aibă un ecou mai mare. Acum cei doi tineri sînt cercetați de poliție.

I. Kaupert

Comedie românească la Chitighaz

Conform proiectului de colaborare dintre Teatrul de Stat din Arad și Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, la 4 mai a continuat șirul spectacolelor teatrale românești în Ungaria. La Casa de Cultură din Chitighaz, vinea trecut, aproape o sută de copii și adulți au putut urmări piesa „Mușchetarii măgăriei sale”, comedie care anul trecut a fost deja prezentată – și atunci cu mari succese – pe scenele din Micherechi și Giula.

A. B.

Primarul din Giula a fost exclus din partidul de guvernare

Consiliul electoral din județul Bichiș al Partidului Fidesz (Uniunea Tinerilor Democrați) l-a exclus din partid pe *Dancs László*. Mandatul primarului orașului Giula a fost retras din partidul de guvernare la ședința din 2 mai 2001 a conducerii județene a Fidesz-ului. La ședința la care s-a adus această decizie, *Dancs László* nu a fost prezent. Dintre cei 29 de membri ai consiliului electoral au fost de față 23, dintre care 22 au votat contra primarului. Suspendarea lui *Dancs* a fost inițiativa reprezentanților de Fidesz din Giula, care și-au exprimat nemulțumirea față de activitatea primarului. După părerea lor, *Dancs* n-a ținut cont de părerile membrilor partidului și n-a luat măsurile necesare pentru prosperarea orașului Giula, dimpotrivă, a dus o politică contrară intereselor partidului și a subminat reputația Fidesz-ului. *Babák Mihály*, vicepreședintele corpului care a decis despre eliminarea din partid a lui *Dancs* a declarat presei că „se vor delimita și în viitor de toate acele persoane ale vieții publice, care vor periclita buna reputație și succesele de lungă durată ale județului Bichiș”. *Dancs László* a declarat drept ridicole învinuirile care i s-au adus.

Este știut că în urmă cu o săptămână tocmai membrii fracțiunii Fidesz din autogovernarea orașului Giula au votat contra primarului lor. L-au obligat ca acesta să retragă invitația formulată pentru *Gheorghe Funar*. *Dancs* îl chemase pe primarul Clujului la Giula pentru ca acesta să examineze la fața locului predarea în limba română la Liceul Românesc din Giula și să se convingă personal despre posibilitățile de folosire a limbii române la primăria de aici. Invitarea la Giula a lui *Funar* a fost pomenită la 23 aprilie 2001 și în Parlamentul Ungariei. Premierul *Orbán Viktor* a considerat necugetată inițiativa primarului din Giula de a-l invita pe *Gheorghe Funar* la Giula.

-iova-

MOL în România, PETROM în Ungaria

Firma MOL investește în acest an peste 7 milioane de dolari americani în dezvoltarea rețelei sale de desfacere a produselor de combustibil în România. Numărul pompelor maghiare va crește cu încă patru noi stații, astfel vom putea întâlni pe lângă drumurile rutiere din România peste 40 de benzinării, înfățișate în culorile roșu-alb-verde.

Rețeaua are peste 600 de angajați și este a treia firmă de livrare a benzinei în România, după *Petrom* și *Schell*. Benzina vândută la aceste pompe sînt produse ale rafinăriilor românești. Concurența firmei MOL este acum firma austriacă OMW, care investește puternic în zonă, 20 de milioane de USD în acest an, manifestînd mari speranțe față de posibilitățile economice de viitor ale României.

Firma petrolieră PETROM are în Ungaria două stații de benzină, una la Bichișciaba, a doua fiind deschisă recent la Nădlac. La pompa românească, benzina se vinde cu 3-4 forinți mai ieftin decît la alte stații din Ungaria.

-va-

Colaborarea armatelor române și maghiare

O delegație condusă de șeful Statului Major General al Armatei României, general de armată *dr. Mihail Popescu*, a efectuat marțea trecută o vizită oficială de patru zile la Budapesta, la invitația omologului său ungar, general *Fodor Lajos*.

În cursul convorbirilor, cele două oficialități au examinat posibilitățile de cooperare și schimb de experiență în ceea ce privește pro-

cesul de restructurare și modernizare al celor două armate, au făcut o evaluare a situației securității în Europa centrală și de est și au abordat chestiunea extinderii NATO. De asemenea, au fost discutate chestiuni organizatorice legate de activitatea Batalionului Mixt Româno-Ungar, de crearea Batalionului Mixt de Geniu „Tisa” și aspecte ale managementului spațiului aerian.

Zilele trecute au fost încărcate de evenimente politice. Manifestările de 1 Mai au dovedit că aripa stîngă, împreună cu marea majoritate a sindicatelor (nu uitați, e vorba de cîteva milioane de oameni, mai exact: alegători) vor un dialog despre problemele sociale acute despre care s-a publicat și o Declarație. Guvernul, prin *Öry Csaba*, secretar de stat politic al Cancelariei, a calificat acest document ca fiind un text luat din arhiva mișcării muncitorești. Noi ne mai amintim că însuși domnul *Öry* a venit din această direcție, fiind funcționar superior al unui sindicat de stînga.

Faptul că nu pot să fiu de acord cu *Öry Csaba* nu e simplu. Nu, fiindcă guvernul *Orbán* poate să vorbească oricît despre politica sa generoasă privind ajutoarea familiilor, deocamdată poate să dovedească, în mod concret, foarte puțin. Vedeți, produsul național brut a crescut în anul trecut cu 5%, dar veniturile reale numai cu 1,4%. Camuflare! Față de ceea ce se face pe plan economic, salariile rămîn sub orice nivel suportabil. Sindicatele, deci, nu degeaba se manifestă.

Tot în acest context, vreau să menționez că Partidul Muncitoresc (Munkáspárt), fără să se declare în mod direct, a ridicat și problema unificării forțelor cu partidul Socialist maghiar (PSM).

Discursul lui *Thürmer Gyula*, președintele partidului, rostit cu ocazia adunării de 1 Mai, mi s-a părut în orice caz simpatice.

În ce privește PSM, aces-

ta pretinde un conducător destoinic, care nu cunoaște compromisul, o personalitate energică care merită să fie urmată. Îl cunosc personal pe *Kovács László*, dar nu mi-l pot imagina ca premier nici din punct de vedere uman, nici din punct de vedere politic, ca fiind idealul meu sau al partidului. După părerea lui *Kovács*, lucrurile sînt mult prea apropiate de Uniunea Liberilor Democrați (SZDSZ), reprezentînd chiar și în cadrul partidului această părere.

Rămîn însă, și în continuare, doi candidați pentru postul de prim-ministru. *Németh Miklós* s-a retras, considerînd că nu haina trebuie potrivită la bumb, ci invers. Dacă lucrurile s-ar petrece astfel, totul ar fi doar o democrație falsă. Are dreptate? Poate. Eu, în orice caz, simpatizez cu părerea domniei sale. Se mai spune că e vorba și de o anumită tactică, *Kovács László* urmînd să se retragă în ultimul moment, în favoarea lui *Medgyessy Péter*. N-ar fi rău! Mai cu seamă că cel din urmă este expert financiar. Or în perioada care ne așteaptă, vom avea mare nevoie de un specialist în economie.

În cadrul Uniunii Tinerilor Democrați (FIDESZ) s-a întîmplat ceea ce s-a și așteptat. Postul de președinte a fost ocupat de către *Pokorni Zoltán*, un intelectual distins, inteligent, urmînd ca fostul președinte *Kövér*, cu o demagogie aparte, să preia conducerea campaniei electorale. Dacă ar fi vorba să decid eu, cunoscîndu-i stilul, nu i-aș acorda acest titlu. Dar nu e treaba mea. În orice caz, cea mai importantă schimbare a celui de al XIII-lea congres a fost că partidul a ajuns de la o unitate liberală la o unitate națională. Perspectivele: direcția politică nu se schimbă,

deocamdată se ezită în privința unei coaliții cu Partidul Dreptății și Vieții (MIEP), ceea ce ar putea să provoace situații grele atît în ceea ce privește aderarea noastră la UE, cît și în privința relațiilor noastre cu țările vecine.

La ora actuală se mai pune și problema unei coaliții mari (unificarea forțelor de dreapta și de stînga), similară situației actuale din Republica Cehă. Numai că la noi nu pot să-mi închipui ceva asemănător. Partidele interesate nu se pregătesc pentru așa ceva.

Rămîn micii agrarieni, care ajung să devină un partid cu două gazde. Or, vorba ungurului: doi cimpoiieri într-o singură ciardă? Asta nu prea merge. La marea adunare de la Cegléd, *Torgyán József* a fost reales ca președinte al partidului Independent al Micilor Agrarieni (FKGP). Împrejurări: 1000 de delegați (unii plătiți), 300 de oameni de pază, bătaie, scandaluri, sparger de geamuri, voturi falsificate etc.

Deci, nu se pune problema coaliției, fiindcă micii agrarieni declară deschis: FIDESZ e prietenul nostru. Numai că vorba vine: apărăm-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă știu apăra! În același timp, ședința de la Budapesta l-a proclamat pe *Lányi Zolt* de președinte. Iar în timpul unei ședințe extraordinare de luni, 7 mai, *Torgyán* a fost exclus din grupul său parlamentar. Decizia definitivă și sfîrșitul „cercului” mai trebuie așteptat!

Dacă m-ați ruga să trag concluzia situației actuale, ar fi ușor să spun: nu pot! Dar trebuie! Și asta este următoarea: ar fi necesară o cristalizare a situației actuale, dar mai ales a perspectiveilor. Deocamdată, nici una, nici alta nu se pot prevesti.

Al. Ardelean

Bucureștiul despre legea statutului

Autoritățile române așteaptă din partea Budapestei o clarificare referitoare la proiectul legii statutului maghiarilor din afara granițelor Ungariei, a declarat, la Palatul Parlamentului, președintele *Ion Iliescu*. El și-a exprimat speranța că rațiunea va domina și se va găsi o soluție adecvată în acest sens. „Nu cred că partea ungară este interesată să alimenteze stări de spirit tensionate printr-o asemenea lege, care vizează soarta unor cetățeni din statele vecine”, a precizat *Ion Iliescu*.

(Rador)

Concurs pentru sprijinirea cercetărilor

Ministerul Învățământului publică un concurs pentru sprijinirea financiară a cercetărilor care pot fi introduse în mod direct în învățământul minorităților din țară. Vor fi subvenționate cercetările în limba maternă a naționalităților despre istoria, cultura spirituală și materială a minorităților naționale din Ungaria, precum și cercetările care își propun analiza efectelor noilor documente școlare în procesul învățământului de minoritate. Se preferă sprijinirea acelor cercetări care prezintă un program de lungă durată. La concurs se pot înscrie instituțiile de cercetare ale minorităților, precum și organizații sau instituții, care au secții de cercetare pentru minorități. Dosarul de concurs trebuie înțocmit pe baza unui formular special, care poate fi preluat de pe internet (www.om.hu). Concursului îi trebuie atașată și recomandarea autoguvermării pe țară a minorității respective. Termenul înaintării dosarului este **30 mai 2001**.

Anul trecut ministerul de resort a sprijinit munca de cercetare în domeniul învățământului românesc cu acordarea unui milion de

forinți pentru Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria. Cu patru ani mai devreme, Ministerul Învățământului asigurase 6 milioane de forinți pentru aceleași scopuri, ca apoi să oprească brusc finanțarea cheltuielilor de funcționare a singurului institut de cercetare românesc din țară. De atunci, Institutul este nevoit să apeleze la diferitele fundații, să suporte soarta nesigură a concursurilor pe care le înaintează. Mulțumită perseverenței directorului *dr. Maria Berényi*, Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria a putut totuși gospodări în anul 2000 din 8,2 milioane de forinți, iar organizația de bază a Institutului, Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria a avut 1,58 milioane de forinți. Bani publici enumerați aici se asigură în multe cazuri ulterior, în urma realizării programului sprijinit, și doar o mică parte a banilor pot fi folosiți în mod direct pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare zilnică a instituției, care în cei aproape 10 ani de la constituire și-a făurit deja un prestigiu considerabil atât în țară, cât și peste hotare. -ștf-

Guvernul român este interesat de soarta monumentelor românești din afara României

Șeful Departamentului pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului României, *Doru Vasile Ionescu*, a declarat săptămîna trecută Agenției ROM-PRES că monumentele istorice și culturale românești din afara granițelor țării au intrat în vizorul Cabinetului Năstase. El a apreciat că problema reabilitării și întreținerii acestor obiective va

fi analizată în prima ședință a Comisiei interministeriale. După inventarierea monumentelor istorice și culturale românești din afara granițelor, se așteaptă sprijinul financiar necesar pentru refacerea acestora. Ionescu speră să obțină bani atât de la Guvern cât și de la Biserica, administrațiile județene din zona de frontieră și oamenii de afaceri.

Ziua muzicii românești la Seghedin

La Conservatorul din Seghedin luni, la 14 mai, se va organiza Ziua Muzicii Românești. Vor fi prezentate piese muzicale de Sigismund Toduță și George Enescu, fiind interpretate la vioară de *Kosztándi István* și la pian de

Marius Popescu. Cei doi artiști, unul maghiar celălalt român, și-au făcut împreună studiile muzicale la Cluj. Concertul va avea loc la Conservatorul din Seghedin, cu începere de la ora 18.00.

Șt. C.

Multiculturalitate la Arad

Deși trăim în plină eră a exploziei informaționale și avem cunoștințe despre cele mai îndepărtate comunități umane, (de la concepția despre proprietate a triburilor africane ale *masailor*, pînă la stîlpii funerarai ai *magarilor* din Nepal), e uimitor cît de puțin ne preocupă limba și cultura celor din imediata apropiere. Și, ce e și mai dureros pentru niște minoritari, e uimitor cît de superficial ne cunosc pe *noi* semenii cu care împărțim același spațiu vital. Sentimentul de a se considera *neînțele* de majoritate este o particularitate a fiecărui grup minoritar. Iar *majoritatea* care nu se interesează de valorile *celorlalți*, care nu le recunoaște și nu le apreciază eforturile de a dăinui și de a deveni competitivi, e direct răspunzătoare de dispariția acestor valori, și implicit, de sărăcirea propriei culturi.

Elena Rodica Colta, muzeolog la Complexul Muzeal Arad e o cunoștință mai veche din cercul format în jurul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria. În colaborare cu muzeele Munkácsy și Erkel a contribuit la organizarea a numeroase acțiuni comune, expoziții, tabere de cercetare. A participat de asemenea la multe din Simpozioanele organizate de Institut la sfîrșitul fiecărei toamne din ultimii zece ani. Interesată de șansele minorităților și îngrijorată de regresul și chiar de dezintegrarea acestora, Elena Rodica Colta a creat în urmă cu trei ani un forum în care acestea au ocazia să se prezinte sau să se lase prezentate. Organizat într-un loc propice, la Arad, capitala unui județ locuit de numeroase grupuri etnice, unele active, altele latente, altele pierdute, Simpozionul Internațional Interdisciplinar „Identitate. Alteritate. Multiculturalitate” și-a desfășurat la 26-27 aprilie cea de-a treia ediție. Pe lângă participanți din România, la Simpozion au luat parte și reprezentanți din Ungaria și Iugoslavia.

În afară de lucrările propriu-zise ale forumului, organizatoarea a oferit spre vernisaj o expoziție cuprin-

zînd publicațiile diferitelor naționalități, precum și imagini de la activitățile culturale ale acestora. Poate cel mai bine reprezentată a fost activitatea editorială a comunității românești din Ungaria: am recunoscut în vitrinele expoziției numere ale gazetei Foaia românească, publicațiile Institutului,

noritarului a tratat lucrarea lui *Nicu Ciobanu*, publicist român din Novi Sad, Iugoslavia.

Convergențele culturale și specificul etnic al minorităților din România au format subiectul celor mai multe comunicări. Am privit de aproape cercetările ungarilor ardeleni asupra si-

ale Catedrei din Seghedin, ale Asociației budapeștanelor.

În șirul conferințelor, despre specificul cultural și social al românilor din Ungaria și-au expus rezultatele: *Emilia Martin*, cu o lucrare privind relațiile interetnice ca și efectele inovatoare pe care le provoacă la nivel intraetnic valul de români stabiliți în ultimul deceniu în comunitățile tradiționale; *Elena Csobai*, cu o analiză a situației comunității românești dintr-o localitate multietnică, *Cenadul Unguresc*; *Mihaela Bucin*, cu investigarea acelor indici etnici care au contribuit la formarea imaginii despre români în spațiul de conviețuire cu maghiarii.

Inedită a fost prezentarea etnografică a lipovenilor din Delta Dunării, un grup etnic din România studiat de *Fodor Ferenc* de la Muzeul Móra Ferenc din Seghedin.

Despre șansele și capacitatea de a se afirma a mi-

tuății romilor în structura etnică a Transilvaniei (*dr. Pozsony Ferenc*, Cluj), istoricul comunității evreiești din Ardeal (*Eugen Glück*, *Gheorghe Lanevschi*, *Dan Demșea*), însemnele identitare ale comunităților slovace (*dr. Otilia Hedeșan*, *Rodica Colta*), mecenatul sîrbului arădean *Sava Tekelia* (*dr. Ljubivoie Cernovic*, Novi Sad), particularitățile etnice ale turcilor din România, cazul aromânului *Sotir Bletea*, flagelul deportărilor asupra germanilor din Banat.

Concluzia a fost în general aceeași: accentuată sau lentă, vizibilă sau disimulată, dezagregarea grupurilor minoritare este un fenomen general. Mîna pe care majoritatea a întins-o prin acest Simpozion arădean, acelor categorii naționale și etnice care vor să-și (re)găsească identitatea, înseamnă chiar recunoașterea valorilor alterității și a puterii statutului multicultural al umanității. M. B.

Nimeni nu s-a înscris la examenul de limbă

La examenul de stat din limba română, lansat de Lectoratul de Limbi Străine a Universității din Seghedin pentru ziua de 2 iunie, nu s-a înscris nimeni. Următorul examen va fi ținut numai la toamnă, în luna noiembrie. Termenul de înscri-

ere la acest examen este **15 septembrie 2001**. Formulați puteți cere de la Lectorat, adresa: Seghedin, blv. Tisza Lajos nr. 103, telefon: 62/544-638. Informații suplimentare puteți solicita și de la redacția noastră.

- va -

Familia de la mediocritate la excelență

Duminică, 6 mai, Biserica Baptistă română din Mîcherechi a sărbătorit într-un climat de respect și cinste Ziua Mamei. Fiecare copil a ținut în mod deosebit să rostească prin intermediul versurilor sau al cântecului un gând de dragoste și recunoștință pentru cea care rămâne un izvor de mângâiere și speranță – mama.

Pentru că numele oricărei mame este legat de personalitatea, buna creștere a copilului ei, doresc în rândurile care urmează să împărtășesc cu dumneavoastră, mame dragi, un studiu care a fost efectuat la Harvard University Preschool Project de către o echipă alcătuită din 15 cercetători sub conducerea dr. Burton L. White. S-a studiat timp de zece ani un grup de copii pentru a determina care experiențe din primii ani de viață contribuie la formarea unor ființe umane sănătoase și inteligente. Iată un rezumat al concluziilor lor:

1. Faptul că originile competenței umane se află în perioada critică de dezvoltare cuprinsă între opt și optsprezece luni devine tot mai clar. Experiențele copilului din timpul acestei scurte perioade contribuie la mărirea capacității intelectuale mai mult decât experiențele din oricare altă perioadă dinaintea sau după ea.

2. Factorul de mediu cel mai important din viața co-

pilului este mama lui. „Ea poartă cea mai mare parte a răspunderii”, afirmă dr. White și are cea mai mare influență asupra experiențelor copilului ei față de oricare altă persoană sau împrejurare.

3. Adresarea directă de cuvinte copilului (a nu se confunda cu ceea ce aude copilul la televizor, la radio sau din discuțiile altor persoane între ele) este vitală pentru

dezvoltarea deprinderilor fundamentale lingvistice, intelectuale și sociale. Concluzia cercetărilor a fost: „Cel mai bun lucru pe care-l putem face pentru formarea unui mod sănătos de gândi-

re al copilului este să îi asigurăm condițiile unei vieți sociale bogate atunci când vârsta lui este cuprinsă între a douăsprezecea și a cincisprezecea lună de viață”.

4. Acei copii care au avut

un acces neîngrădit în toate lucrurile casei lor au progresat mult mai repede decât cei ale căror mișcări au fost supuse unor restricții.

5. Nucleul familiei este cel mai im-

portant sistem educațional al copilului. Dacă dorim să avem copii sănătoși și capabili, atunci trebuie să întărim familia și să îmbunătățim interacțiunea din cadrul ei.

6. Cei mai buni părinți sunt cei care excelează în trei domenii:

*Se pricep admirabil de bine să conceapă și să organizeze mediul de viață al copiilor lor.

*Le permit copiilor lor să îi întrerupă din orice activitate pentru acele scurte episoade (treizeci de secunde) de interacțiune în care se consultă cu ei, îi liniștesc, le oferă informații și își manifestă reciproc entuziasmul față de anumite lucruri.

*Aderă la o disciplină fermă, dar, în același timp, le arată copiilor și o mare afecțiune.

Aceste rezultate ale cercetărilor de la Harvard University Preschool Project sunt importante. Este bine ca acei dintre cititori care speră să aibă în viitor copii să nu uite aceste șase aspecte. Eu cred că în ele se găsește cheia unor copii sănătoși.

Dragi mame, numele vostru este legat de personalitatea copiilor voștri. Mă rog ca despre toate mamele să se poată spune aceste cuvinte ale înțeleptului Solomon: „Fiii ei se scoală și o numesc fericită” (Proverbe 31:28).

Pastor Daniel Burtic

Un cuvânt bun pentru momentele grele ale vieții

„Totdeauna am încercat să trăiesc în conformitate cu următoarea regulă simplă: Nu face ceea ce nu ți-ar plăcea să citești despre tine a doua zi în ziar”.

John Weston, președinte la Automatic Data Processing Inc.

Știrbirea sau distrugerea reputației este cu siguranță un moment de mare încercare pentru fiecare om. Nu trebuie să fii un mare om de cultură sau un renumit om politic, un evanghelist de talie mondială ca să te simți umilit atunci când alții vorbesc răutăcios despre tine, arătându-te cu degetul sau disprețuindu-te în gura mare. Fiecare om, indiferent de poziția sa socială se simte jignit atunci când se știe obiect de discuție batjocoritoare pentru cei din jur. Și cei mai mulți oameni sunt de părere că o astfel de situație este de condamnat. Nimeni nu ar avea dreptul să atenteze la reputația cuiva.

Cu siguranță că o reputație bună este valoroasă. Regele Solomon al Israelului a spus: „Un nume bun este mai de dorit decât cele mai mari bogății.”

Dar ceea ce acceptă oamenii cu mai puțină încântare este adevărul că o reputație bună este o reflectare a caracterului cuiva. Dacă o reputație bună este ca aurul, atunci a avea un caracter

bun este ca a fi posesorul minei de aur. Ar trebui să ne temem mai puțin de ceea ce cred alții despre noi și ar trebui să dăm o mai mare atenție propriului nostru caracter. D. L. Moody scria: „Dacă am grijă de propriul meu caracter, reputația va avea grijă de ea însăși.”

Dacă luptăm pentru menținerea reputației noastre și facem tot ceea ce este drept în afară, dar nu obținem rezultatele dorite, atunci ceva nu este în regulă și trebuie să fim schimbați în lăuntru.

Unii oameni evidențiază greșit imaginea sau reputația. Iată ce spune William Hersey Davies despre diferența dintre caracter și umbra acestuia, reputația:

Circumstanțele în care trăiești îți determină reputația;

Adevărul în care crezi îți determină caracterul...

Reputația este ceea ce se presupune că ești;

Caracterul este ceea ce ești...

Reputația este fotografia;

Caracterul este fața...

Reputația îi vine cuiva din afară;

Caracterul crește dinlăuntru...

Reputația este ceea ce ai când vii dintr-o nouă comunitate;

Caracterul este ceea ce ai când pleci...

Reputația ta este făcută într-un moment;

Caracterul se clădește într-o viață...

Reputația îți este aflată într-o oră;

Caracterul nu iese la iveală nici într-un an...

Reputația crește ca o ciupercă;

Caracterul durează ca eternitatea...

Reputația te face bogat sau sărac;

Caracterul te face fericit sau nefericit...

Reputația este ceea ce oamenii spun despre tine în fața mormântului tău;

Caracterul este ceea ce spun îngerii despre tine în fața tronului lui Dumnezeu.

Vă invit să ne oprim și să avem un timp de reflecție asupra fiecărei definiții în parte. Să ne gândim ce ne dorim cel mai mult pentru viața noastră, un moment de glorie, de strălucire dat de reputația noastră sau o veșnicie trăită alături de Dumnezeu care poate spune „Vino, rob bun și credincios...”

Să ținem minte:

Mulți reușesc momentan prin ceea ce știu

Unii reușesc temporar prin ceea ce fac; dar

Puțini reușesc permanent prin ceea ce sunt.

Cuvântul bun pentru mine și pentru tine este: Fii un om de caracter!

Nicoleta Burtic

Papa și-a cerut scuze în numele catolicilor

„Îl rugăm pe Dumnezeu să ierte păcatele fraților și surorilor catolici comise în trecut și prezent, prin acțiunile și lipsa de sprijin pentru frații și surorile lor ortodocși”, a spus capul Bi-

sericii Catolice la întâlnirea pe care a avut-o, la sfârșitul săptămânii trecute, cu Mitropolitul Primat Hristodulos, conducătorul Bisericii Ortodoxe a Greciei.

Papa Ioan Paul al II-lea a sosit vineri la Atena, în prima etapă a unui pelerinaj de șase zile, ce cuprinde și Siria, și Malta, primul din noul mileniu, care se dorește a fi o reluare a traseului Sfântului Paul în urmă cu acum 2000 de ani. Aceasta este a doua vizită a unui Papă într-o țară ortodoxă, după România, în 1999 și cea de-a 93-a din timpul pontificatului său.

Papa Ioan Paul al II-lea și șeful Bisericii Ortodoxe

a Greciei, Hristodulos, au avut o lungă întrevedere. Suveranul Pontif a spus că se va ruga pentru iertarea păcatelor comise de catolici față de ortodocși în cei aproape o mie de ani de când s-au despărțit. Ziua de 6 mai va rămâne fără îndoială una din cele mai importante date din istoria spirituală a omenirii. Este ziua în care, pentru prima dată, Papa a trecut pragul unei moschei. Cu 15 ani în urmă, același om a intrat într-o sinagogă din Roma.

Ioan Paul al II-lea realizează cu consecvență opera de conciliere și de înțelegere între cele trei mari religii care cred într-un singur Dumnezeu. El dorește să alunge răul din relațiile lor reciproce, pline de războaie religioase și persecuții. „Violența distruge imaginea Creatorului în creațiile sale și ea nu trebuie considerată niciodată ca fruct al convingerilor religioase”, a declarat Ioan Paul la moscheea din Damasc.

Un film despre Mănăstirea Argeșului

În perioada 26-28 aprilie 2001, la Curtea de Argeș a fost organizat Festivalul național profesionist al filmului cu tematică religioasă. Din juriu a făcut parte și Prea Sfințitul Calinic, episco-

pul Argeșului. Pe locul întâi s-a clasat pelicula „Ierusalimul neamului românesc”, un film despre Mănăstirea Argeșului, realizat de Victor Popa din Timișoara.

A. Ș.

Din biblioteca creștinului

Gura lumii și mîntuirea sufletului

Ce poate păți cel ce se ia după gura lumii

O istorioară pe care, poate, ați mai auzit-o

Un tată și fiul său duceau la tîrg un măgar, să-l vîndă. Tatăl și fiul mergeau pe jos.

– Ce oameni proști! Grăiră trecătorii!... Își rup încălțămîntea și picioarele, ca să cruțe potcoavele măgarului...

Atunci tatăl se sui călare pe măgar.

– Ce tată fără pic de inimă! – grăiră alți trecători. Uite că n-are milă de copilul lui, îl lasă, sărmanul, să bată drumul pe jos.

Tatăl se dete jos și sui pe măgar copilul său.

– Poftim! – grăiră, nu peste mult timp, alți trecători. Și asta se cheamă copil cu creștere?... Bătrînul lui tată să bată drumul pe jos, iar el să stea călare!

„Ce-i de făcut cu oamenii ăștia?” își zise în sine tatăl. Și se sui și el pe măgar, alături de copil, în nădejdea că, poate, cu asta va astupa gura lumii.

Dar țî-ai găsit-o. Abia fă-

cură cîțiva pași și oamenii începură:

– Uite, ce oameni tirani! Două matahale de oameni sănătoși se suie pe un biet măgar!...

– Ascultă, fiule! – zise atunci tatăl. Cu oamenii ăștia nu-i mai de ieșit la cale... Hai să mai încercăm una!

Și se coboră tatăl și fiul de pe măgar. Luară o prăjină de lemn și, legîndu-l pe măgar, îl ridicară în spate și porniră cu el la drum.

Atunci trecătorii începură a rîde cu hohot, ca de niște nebuni.

De supărare, se spune că bătrînul a trîntit măgarul într-un rîu și s-a întors acasă fără el.

Aceasta este o istorioară cu multă învățătură. Ea ne arată ce pățește omul cînd se ia după gura lumii. Gura lumii este o mare putere. Și ea stă, de regulă, în slujba răului, în slujba Satanei.

Gura lumii se amestecă și în mîntuirea sufletului.

Gura lumii e cea dintîi armă pe care o ridică diavolul contra mîntuirii unui suflet. Îndată ce te lași de răutăți și apuci pe calea Domnului, „gura lumii” nu te mai scoate din „țicnit”, „smintit” etc.

Oriunde se hotărăște un suflet pentru Domnul, acolo, hop! Aleargă și gura lumii. Și te miri de unde scoate răutățile ei. Și, mai ales, te miri de oameni, cum ascultă de aceste răutăți. Gura lumii, de regulă, e gura diavolului și oamenii ascultă de „gura” asta, mai astfel ca de Sf. Scriptură. De Cuvîntul lui Dumnezeu n-ascultă, dar de gura lumii, da.

N-asculta de gura lumii, ci apucă degrabă!

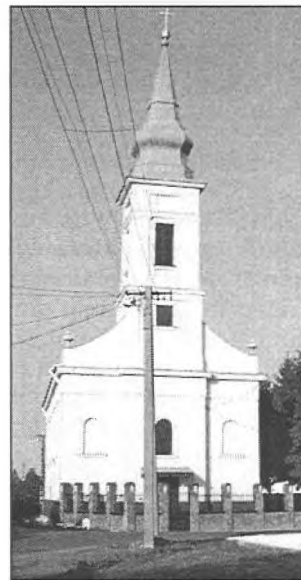
Ai apucat pe calea mîntuirii? N-asculta de gura lumii, ci mergi înainte, căci, altfel, pățești și tu ca omul din pășania de mai sus! Acela și-a pierdut asinul, ascultînd de gura lumii, tu... îți vei pierde sufletul.

Pr. Iosif Trifa:

600 istorioare religioase

Micherechenii au făcut donații pentru sinistrați

La ultima slujbă religioasă din luna aprilie din Biserica Ortodoxă Română din Micherechi, la inițiativa comitetului eparhial, s-au adunat donații pentru ajutorarea sinistraților. Credincioșii micherecheni au oferit peste 80.000 de forinți pentru ajutorarea familiilor din nordul Ungariei, care în urma inundațiilor Tisei din această primăvară, au rămas fără adăpost.

Patriarhul Bartolomeu sprijină unitatea bisericilor

Ministrul de externe al Greciei, George Papandreou, aflat duminică în Suedia la o reuniune informală a miniștrilor de externe ai UE, și-a exprimat satisfacția față de rezultatul vizitei Papei Ioan Paul al II-lea la Atena, declarînd că s-a creat o punte între bisericile Catolică și Ortodoxă, transmite ANA. Pelerinajul de 24 de ore al Papei la Atena a fost „o vizită istorică ce a pecetluit bunele relații interstatale dintre Vatican și Grecia”, a spus Papandreou. El a descris întrevederile avute de Papă în Grecia cu înalți oficiali guvernamentali și lideri ai Bisericii Ortodoxe ca fiind „excepțional de semnificative”, adăugînd că Papa „ne-a dat nouă șansa de a-și exprima public regretele

față de rănile trecutului”. Ministrul grec a mai spus că vizita papală a fost un eveniment istoric, dar și un prilej de a evidenția importanța Greciei ca forță a păcii și culturii în Balcani și abilitățile acestei țări și ale Bisericii Ortodoxe Elene. Pe de altă parte, Ministrul de Interne al Greciei, Vasso Papandreou, a declarat, în localitatea Xanthi din nordul Greciei, după întrevederea cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, că „poporul grec este în favoarea păcii și cooperării dintre Biserici”. Bartolomeu a spus că „Patriarhatul este lider în așa-zisa mișcare menită să ducă la reapropierea și cooperarea dintre creștini care, din păcate, sînt divizați”.

(Rador)

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 13 mai 2001

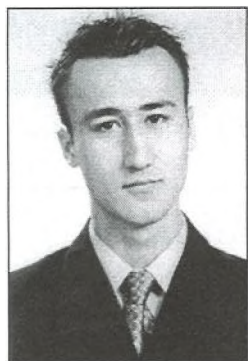
Aletea	– ora 10.00	– pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 11.00	– pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00	– pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.00	– pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00	– pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala	– ora 10.00	– P.S. Sofronie,
Episcopala, Giula		pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30	– pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30	– pr. Florin Olteanu
Giula, Orașul Mic Românesc		
	– ora 8.30	– pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 10.00	– pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00	– pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00	– pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00	– pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00	– program religios
Marți	ora 18.00	– oră de rugăciune

Absolvenții Liceului N. Bălcescu din Giula, 1997–2001

În data de 11 mai 2001 își ia rămas bun de la „alma mater” cea de-a 38-a promoție a Liceului N. Bălcescu. La apariția Foii, tocmai în ziua de vineri, vor da examen în scris din limba și literatura română. Elevii dirigintei *Maria Oroian* simbată își iau rămas bun de la profesori și colegi. Săptămîna viitoare va continua pentru ei șirul examenelor de bacalaureat din următoarele obiecte de studiu: în ziua de luni, 14 mai, la limba și literatura maghiară, marți își vor pune la cîntar cunoștințele din matematică. Miercuri va fi ziua examenelor din limbi străine. La mijlocul săptămîinii, în cadrul unui banchet își vor lua rămas bun de la conșcolarii din clasa a 11-a, ca apoi, într-o frumoasă noapte de mai, să dea profesorilor o serenadă.

**Mihai
Ardelean:**

Sînt micherechean. Școala generală am terminat-o în satul meu natal. În cei patru ani de liceu m-am simțit bine atît în școală, cît și în colegiu. Despărțirea de colegi va fi grea, dar amintirile o să trăiască în noi. Studiile vreau să mi le continui la Székesfehérvár, ca în viitor să lucrez în domeniul mass-media.

**Gheorghe
Avrămuț:**

De la învățători și profesori am primit o cultură vastă, ei ne-au pregătit pentru a ajunge pînă la bacalaureat. Studiul la această școală este o tradiție în familia noastră. Aici au învățat și părinții, și frații mei. Sînt mîndru că am fost 12 ani elevul acestei școli.

**Toma
Bordaș:**

Am petrecut 12 ani în această școală, unde am învățat foarte multe. În cursul studiilor am participat la mai multe competiții obținînd și medalii de aur. Încă nu-mi vine să cred că trebuie să părăsesc zidurile acestei școli, dar ne-a sosit timpul: peste o lună ne luăm rămas bun de la toți. Din toamnă vreau să-mi continui studiile la Institutul Politehnic din Budapesta. Aș vrea să devin inginer-arhitect.

Béla Budai:

– Tu ești ungar din Giula. De ce ai ales acest liceu românesc?
– M-a interesat foarte mult cultura popoului român, și am vrut să cunosc încă o altă limbă în afara limbii materne.
– În viitor, după ba-

calaureat, te vei folosi de limba română?

– Da. Aș dori să devin polițist, ca tatăl meu.

Norbert Cioban:

Sînt mîndru că am învățat 12 ani în această școală. Amintirile și impresiile de aici o să le păstrez pentru anii care vin. Mă interesează mult lumea computerelor și sper să lucrez după examenul de maturitate în acest domeniu.

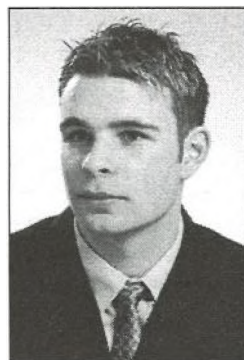
Tiberiu Cora:

După terminarea școlii generale în satul meu natal Micherechi, continuînd tradiția din familie, m-am înscris și eu, ca fratele meu, la liceul din Giula. Despărțirea va fi grea, dar amintirile le voi păstra toată viața mea. Doresc tuturor colegilor succes la bacalaureat.

Petru Crișan:

Sînt din Chitighaz, unde am făcut cunoștință cu limba română. La liceu am continuat studiul limbii materne. La școală și la cămin m-am simțit bine, am să păstrez în suflet amintirile zilelor petrecute cu colegii mei. Vreau să intru în serviciul vamal, unde voi putea folosi limba română.

**Daniel
Cserhádi:**

Cei patru ani au trecut foarte repede. De la profesori am primit multe lucruri importante. În școală m-am simțit bine, am cunoscut elevi mulți care mi-au devenit cei mai buni prieteni.

Zsolt Cserhádi:

În anii de liceu am reușit să însușesc tot

necesarul pentru a-mi putea realiza visul, adică vreau să devin medic. După bacalaureat vreau să-mi continui studiile la universitatea din Seghedin. Cei 12 ani petrecuți în școală aceasta m-au ajutat mult să-mi aleg o profesie.

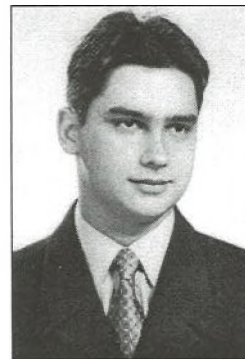
Zorica Fekete:

Vă spun sincer că sînt fericită cînd mă gîndesc la faptul că după terminarea școlii generale la Micherechi m-am prezentat la acest liceu. Este greu să mă despart, după 4 ani plini de bucurii, de colegii de clasă, dar trebuie să plecăm și noi. Ca mai mulți din clasă, doresc să devin și eu vameșă. Bineînțeles, întîi îmi doresc să trec cu succes examenul de maturitate.

Camelia Gilányi:

În cei 12 ani m-am ocupat foarte mult cu sportul. Am participat la mai multe competiții de atletism. Aștept cu emoții bacalaureatul, după care voi da examen de admitere la Budapesta.

Balázs Gurzäu:

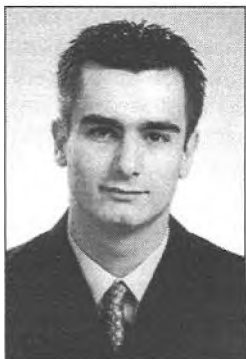
Școala generală am terminat-o la Micherechi, după care m-am înscris la liceul N. Bălcescu. Mi-a plăcut aici, dar clădirea căminului vechi a însemnat pentru mine foarte mult, acolo am trăit o viață deosebită. Cred că pereții clădirii au avut o atmosferă care nu se poate compara cu aceasta „modernă”. În viitor vreau să devin vameș.

Daniela Ianc:

Am venit din Micherechi. La liceu am învățat cu multă plăcere limba română, istoria și folclorul românilor din Ungaria. În cursul anilor am participat la mai multe competiții. Din păcate, numai acum, în clasa a 12-a mi-am dat seama, cit de importanți au fost acești 4 ani. Împreună cu colegii mei am avut o viață școlară bogată. Ultimele zile de școală vor fi grele, dar sper că obstacolele, împreună cu bacalaureatul le vom învinge. Aș vrea să-mi continui studiile la Seghedin sau la Miskolc.

Absolvenții Liceului N. Bălcescu din Giula, 1997–2001

Zsigmond Kemény:

La vârsta de 12 ani am făcut cunoștință cu limba română, tata fiind diplomat la Chișinău, în Republica Moldova. Așa m-am gândit să îmi continui studiile la acest liceu, pentru a cunoaște mai temeinic limba și cultura română. Dar totodată m-a interesat și istoria, obiceiurile românilor din Ungaria.

Henrieta Ladányi:

Am sosit din Salonta, dar din păcate numai un singur an am putut petrece împreună cu această clasă. În viitor aș dori să lucrez în turism, fiindcă mă interesează mult geografia și totodată cultura altor popoare.

Tihamér Lóré:

Sînt din Chitighaz. În acest liceu m-am simțit bine, după bacalaureat vreau să dau examen la Academia Militară.

Silvia Máté:

M-am simțit foarte bine aici. Am avut o comunitate solidară, ajutîndu-ne unul pe altul în momentele dificile. Amintirile o să le păstrez toată viața. Voi da examen de admitere la universitatea din Budapesta, doresc să devin profesoară.

Agneta Navratil:

– Agi, tu aici ai terminat și școala generală. Ce înseamnă pentru tine Școala și Liceul Românesc?

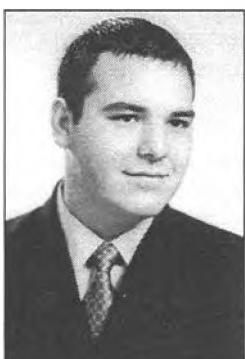
– Da, am învățat aici 12 ani, de care sînt mîndră. M-am simțit foarte bine printre colegii mei, chiar și atunci dacă de mai multe ori îmi ziceam că abia aștept să iau bacalaureatul și să plec. Profesorii noștri s-au străduit mult pentru a ne instrui cît mai bine.

– Unde îți vei continua studiile după examenul de maturitate?

– Sper că voi deveni studentă a universității din Seghedin. Ca și mama, și eu vreau să mă fac profesoară.

– Care secție ai ales-o?

– Mă interesează cultura poporului italian, astfel am ales limba italiană.

Lucian Olteanu:

După 12 ani plini de bucurie, fericire și totodată emoții, mă despart cam greu de această școală. Sînt sigur că atît profesorii, cît și colegii mei îmi vor lipsi.

După bacalaureat voi da examen de admitere la Facultatea de Sociologie și Psihologie din Timișoara.

Nicolae Oprea:

Sînt născut în orașul Chișinău, Republica Moldova. Cele opt clase de asemenea le-am terminat acolo. Aici am sosit în anul 1997, în clasa a 9-a. Pentru prima dată în viața mea am cunoscut cultura și limba maghiară. Adevărul este că în acești patru ani m-a impresionat nespuse de tare viața, cultura și limba românilor din Ungaria, și mai ales comuna Micherechi. Toate acestea sînt o comoară pentru mine și în același timp o „durere”. Această durere este despărțirea de școală, colegi și nu numai! În viitor aș dori să îmi continui studiile la Cluj-Napoca și mai am încă multe, multe visuri..., poate cu o altă ocazie vi le spun.

Marta Petrușan:

Satul meu natal este Micherechiul. Aici am terminat școala generală. În cursul anilor, profesorii liceului ne-au ajutat foarte mult, ne-au dat foarte multe cunoștințe. Am participat la mai multe activități culturale.

Gabriel Rus:

Sîntem în pragul despărțirii și pot să afirm că mă voi gândi cu drag la anii petrecuți în acest liceu. De mai multă vreme mă interesează geografia și istoria din Europa Orientală și Centrală. Aș vrea să devin avocat sau profesor de geografie și istorie.

– Ce părere ai despre învățămîntul de aici?

– Să vă spun sincer, eu sînt mulțumit. Am înșușit foarte multe lucruri noi. Plec de la Bălcescu cu multe amintiri plăcute și cu multe cunoștințe.

Janet Poiendan:

– Anii de liceu au fost frumoși. Alături de colegii mei am petrecut zile de neuitat, pe care le vom păstra ca să avem ce să povestim

tim cînd ne vom întîlni peste 5–10 ani.

– Ce vrei să faci după examenul de maturitate?

– O să învăț la Bichișciaba, vreau să devin vameșă.

Monica Ruja:

Sînt din Micherechi și școala generală am terminat-o în satul meu natal.

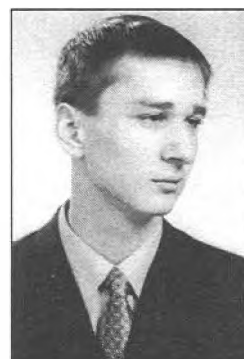
Cei patru ani de liceu au trecut ca o clipă. M-am simțit bine printre colegii mei de clasă. Diriginta noastră ne-a ajutat foarte mult. Firește, am avut parte și de cîteva neplăceri, care dispar printre multele bucurii pe care le voi păstra ca amintiri plăcute. Din septembrie aș dori să devin studenta Universității de Științe Economice din Seghedin sau din Miskolc.

Csilla Somogyi:

După 12 ani petrecuți între pereții școlii românești, pot să spun că am putut conta pe ajutorul învățătorilor și profesorilor de aici. Evenimentele legate

de acești ani le voi păstra în amintirea mea.

Csaba Szabó:

Din ciclul întîi sînt elevul școlii românești. Aici am găsit mulți prieteni cu care ne ajutăm reciproc. Cred că despărțirea o să fie grea pentru toți. Trebuie să mulțumesc profesorilor munca și ajutorul depus pentru a ne instrui cît mai mult. Doresc să devin inginer-arhitect.

Csilla Székely:

Sînt din Cenadul Unguresc și mă simt fericită că termin aici liceul. Am învățat mult de la profesori. Urmașilor noștri le doresc mult succes în activitatea lor școlară. Din septembrie o să devin studentă la universitatea din orașul de pe malul Tisei, la Seghedin.

Pagini realizate de
Vera Gurzau

Editura Didactică este în căutarea unor căi noi

Recent s-a ținut la Bichișciaba, la Școala Pedagogică Superioară, o consfătuire la care au participat relativ multe cadre didactice din școlile noastre românești. Consfătuirea a fost convocată de Editura Didactică din Budapesta în organizarea institutului pedagogic amintit, cu scopul dezbaterii problemei tot mai de necuprins a redactării și tipăririi de manuale școlare. Despre esența și perspectivele Editurii am discutat cu doamna *Maria Bencze Tóth*, directoarea redacțiilor de naționalitate.

– În primul rând trebuie să-mi exprim satisfacția că

la consfătuire au participat atâtea cadre didactice. Iar dincolo de participare, m-a bucurat mai ales activitatea, dezbaterile vie cu care ne-au ajutat cadrele didactice românești. Am primit o seamă de sugestii, s-au pus în treabă, s-au ridicat probleme de actualitate.

– *Care sînt cele mai acute probleme din acest domeniu?*

– Ca în ultimul timp atît de des, arătăm cu degetul unul la altul: cine să redacteze manualele, care sînt normele cărora trebuie să corespundă aceste manuale, cine să fie inițiatorul în redactare și ce criterii trebuie urmate.

– *După cîte știu, învățămîntul românesc are decenii la rînd buni profesori și autori de manuale. Cum se face că tocmai acum ducem lipsă de autori?*

– La ora actuală Editura Didactică nu are nici un redactor responsabil pentru manualele românești, care să coordoneze munca editorială. Cu ani în urmă am avut o întreagă gardă de redactori foarte buni, care, pe parcurs au părăsit Editura. Acum vom publica iarăși un post de redactor. Dar acesta este numai un aspect al problemei, care nu se reduce doar la persoana redactorului. Întreaga ches-

tiune este mai complicată, mai ramificată, căci în procesul de elaborare și tipărire a manualelor intervine și Ministerul, și Oficiul Național de Deservire Pedagogică, și cercurile pedagogice. Pe de altă parte, manualele trebuie să corespundă multor cerințe din cadrul programelor-cadru, din cadrul intern al școlilor și, nu în ultimul rînd, manualele trebuie să fie adecvate zilelor noastre și nivelului concret, real de cunoaștere a limbii. În acest sens primește o importanță tot mai accentuată opinia Autogovernării pe Țară, respectiv Comisia pentru Învățămînt. Privind

problema din acest aspect, consider deosebit de importantă consultația permanentă cu doamna dr. Maria Berényi, președinta Comisiei.

Deci, după cum vedeți, editarea manualelor nu e prea simplă. Totuși sînt optimistă – mai ales după consfătuirea de la Bichișciaba. Activitatea și interesul viu dovedit de profesorii și directorii școlilor românești m-a convins că problemele se iau în serios, deci asta ne duce cu un pas mai aproape de soluția definitivă, de care avem urgentă nevoie.

E. Illyés

Vreți să învățați limba română doar din manuale? Este aproape imposibil, fără noi! Fundația Culturală Română vă oferă soluția: să pătrundeți în viața de zi cu zi a românilor, să le descoperiți spiritul, să cunoașteți cultura și istoria lor. Doar așa veți putea înțelege și deprinde limba română cu adevărat. Cu aceste cuvinte se adresează organizatorii cursului de limba română a Fundației bucureștene tuturor acelor, care sînt interesați să învețe românește, să cunoască mai mult despre cultura românească.

Este vorba de o școală de vară deschisă în fiecare an pe o durată de trei săptămîni, în luna iulie, în una dintre cele mai pitorești zone ale României, în Maramureș, la Baia Mare. Director de program este referenta Fundației Culturale Române *Nadia Moșanu*. De această dată, cursurile de limbă, cultură și civilizație românească se organizează între 7 și 27 iulie 2001. Locul desfășurării cursurilor, Baia Mare cu 150.000 locuitori este orașul de reședință a județului Maramureș. Sosirea cursanților la Baia Mare se așteaptă în ziua de 7 iulie 2001. Deschiderea oficială a cursurilor se va desfășura în ziua de 8 iulie 2001. Cursurile se vor încheia la 27 iulie 2001. Cazarea asigurată într-un hotel din centrul orașului în camere duble, cu televizor, cu telefon internațional. Pentru perioada cursurilor se oferă masă la restaurant. Deplasarea în timpul excursiilor de documentare în zonă se efec-

Învățați limba română în România

tuează cu autocarul asigurat de organizatori.

La terminarea Cursurilor de vară ale Fundației Culturale Române, în urma unui test de exprimare orală și scris, participanții pot obține un atestat de participare și un certificat de evaluare a nivelului de cunoaștere a limbii române. Cursurile de limbă se țin pe grupe: pentru începători, de nivel mediu și pentru avansați. La secțiunea științifică sînt cursuri de studiu aprofondate al limbii și literaturii române și cursuri de cultură și civilizație românească.

La cursurile intensive de limbă română pentru începători se vor ține săptămînal 20 de ore de cursuri pe teme de cultură și civilizație românească, obiectivul fiind deprinderea limbii. La cursurile intensive de limbă română, nivel mediu și avansat, obiectivul este perfecționarea cunoștințelor existente, cu accent pe exerciții practice de utilizare a limbii, implicînd în procesul de învățare a limbii și elemente de cunoaștere a culturii și civilizației românești. Cursurile intensive de limbă română sînt conduse de profesori specializați în predarea limbii române pentru străini. Pentru ridicarea nivelului de eficiență a cursurilor, participanții sînt încadrați în grupe pe baza unui test inițial de preselectie.

O a doua secție a școlii

de vară de la Baia Mare, cursul de cultură și civilizație românească, se desfășoară exclusiv în limba română, avînd ca obiectiv studiul unor aspecte ale culturii și civilizației românești ca istoria românilor, etnografie și folclor, tradiții și obiceiuri, istoria artelor, aspecte din viața socială contemporană, completate de o serie largă de activități culturale de cunoaștere a realităților românești, întîlniri cu personalități din viața culturală și politică a țării, excursii de documentare.

Organizatorii propun participanților la cursurile de vară un program opțional de ateliere de creație: antrenament de expresie

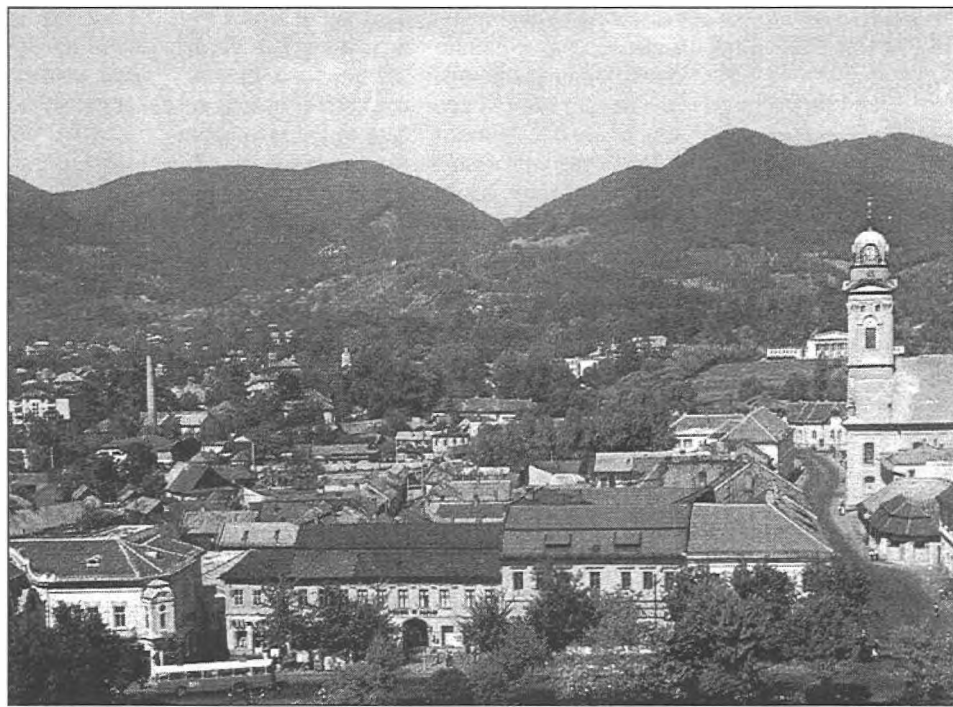
orală prin cîntec popular și un program de studiu al dansului popular românesc din diferite zone ale țării. Pregătirea unor recitaluri de romanțe și cîntece populare și a unei suite de dansuri românești, meșteșugari renumiți din zonă oferă cursanților lecții de modelaj în lut, țesut, pictură pe sticlă, broderie și ornamentică – realizarea unor podoabe în tradiția folclorică a zonei, ore de bucătărie românească sub îndrumarea unui specialist în gastronomie. În zilele libere se vor organiza excursii de documentare în localitățile rurale din împrejurimile orașului Baia Mare. Specialiști-muzeografi vor aborda o tematică bogată

referitoare la geografia, istoria, religia, cadrul etnografic de excepție păstrat în această zonă a României.

Participarea la aceste cursuri este cu plată, 300 de USD. Înscrierea se face pînă la 31 mai 2001.

La aceste cursuri de vară, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria pînă acum a delegat cursanți în fiecare an. Prezidiul Uniunii se angajează ca și de această dată să asigure participanților cheltuielile de deplasare la Baia Mare, precum să apeleze la Fundația Culturală Română să se asigure pentru românii din Ungaria două locuri gratuite la cursurile de limbă și istorie a culturii române. Celor interesați de aceste cursuri intensive le propunem să contacteze Redacția Foli românești.

Șt. Frățean

„Mi se pare normal că a început turismul cosmic”

Dumitru Prunariu despre zborul primului turist în spațiu

Primul turist spațial al lumii, **Dennis Tito**, a aterizat cu succes duminică, la 6 mai, în deșertul kazah, după o săptămână petrecută pe orbită la bordul stației cosmice internaționale. Americanul în vîrstă de 68 de ani, fost om de știință în domeniul construirii rachetelor, părea obosit după cele trei ore de coborîre, însă starea sa de spirit a fost excelentă. „A fost paradisul” a declarat zîmbind Tito, la ieșirea din capsula spațială care l-a adus pe Pămînt. Agenția americană care a contribuit la organizarea călătoriei a anunțat că are încă 20 de clienți pe lista de așteptare pentru vacanța mult visată.

Cu ajutorul poștei electronice, Foia românească a avut posibilitatea să-i pună câteva întrebări primului și pînă la ora actuală unicului astronaut român, **Dumitru Prunariu**, în legătură cu acest turism spațial.

– Stimate domnule Prunariu, ce părere aveți că de pe acum primul turist milionar a ajuns în Cosmos?

– Mi se pare un lucru normal. Și în aviație întîi au zburat numai profesioniștii, apoi aceasta a devenit în bună parte comercială. La fel se întîmplă și cu spațiul cosmic, numai că aici biletele de călătorie sînt mult mai scumpe.

– Oare cele 20 de milioane pentru acest zbor înseamnă mult pentru cercetările cosmice rusești și puțin pentru un milionar? Ce raport vedeți în „prețul” acestui zbor?

– Prețul acestui zbor este prețul standard cheltuit cu pregătirea și lansarea în cosmos a oricărei persoane, fie că astronautul este plătit de stat, de o instituție sau din buzunarul participantului la zborul cosmic. Desigur, prețul nu este chiar fix. Pe lîngă

un procent plătit în cash, pînă la completarea prețului final se pot oferi și alte servicii pe care beneficiarul zborului cosmic le poate negocia și conveni cu cei care-l pregătesc și trimit în cosmos. Agenția cosmică rusă are nevoie de bani și a anunțat de mai mulți ani că orice colaborare cu ea se va desfășura pe baze comerciale. În acest caz mi se pare normal să înceapă să organizeze și activități de turism cosmic. Singurul lucru important pe care trebuie să-l urmărească este siguranța zborului.

– Se poate presupune continuarea acestui turism spațial?

– Bineînțeles. Realizatorul filmului de succes *Titanic*, James Cameron, a anunțat deja că vrea să fie următorul turist în spațiul cosmic. Pentru unii contea-

ză și o sută de dolari, pentru alții 20 de milioane nu reprezintă mare lucru. Oricum, cosmosul nu este pentru oameni săraci.

– În cît timp va putea deveni acest turism cosmic un turism de masă?

– Nu cred că cosmosul va putea fi vreodată un mediu prielnic în care să se poată face turism de masă. Caracteristicile lui impun celor care ajung acolo niște parametri medicali și psihologici pe care nu-i pot avea toți oamenii.

– Oare în viitor vor beneficia într-un fel sau altul de acest turism și centrele de cercetare europene?

– Centrele de cercetare nu fac turism. Turism cosmic fac persoanele private care au mulți bani, fie acestea americane, europene, japoneze sau cine știe de mai unde. Deocamdată drumul este deschis și sînt convins că va continua. Important e că pe orbita cosmică să fie plasat un laborator spațial sub formă de hotel care să fie dedicat special turismului. Deocamdată zborul turistic la bordul Stației Cosmice Internaționale este o excepție. Această stație are alte sarcini principale, acestea fiind în primul rînd din domeniul cercetărilor științifice efectuate de profesioniști.

Dr. ing. Dumitru Dorin Prunariu
General de flotilă aeriană,
Președintele Agenției Spațiale
Române

Dennis Tito

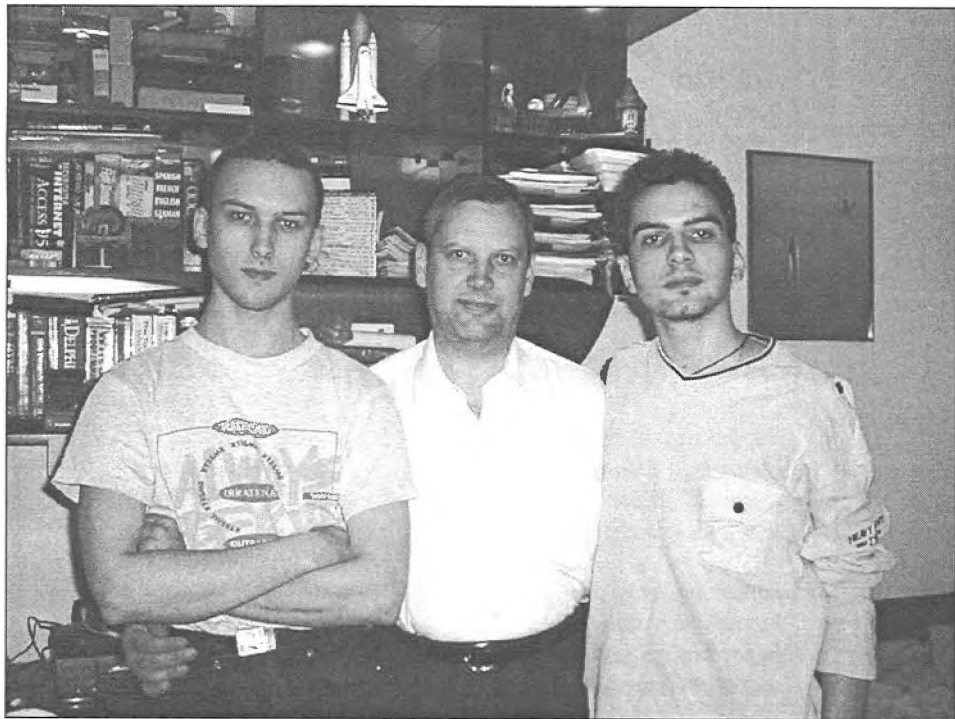
Două tinere românce au adus onoare României

Românca **Eveline Sidoruc**, în vîrstă de 14 ani, a cîștigat locul întîi la concursul de pictură pentru copii, organizat de Programul ONU pentru mediu. Au fost înscrise peste 12.000 de pictori din 54 de țări. Lucrările cîștigătoare din acest an vor fi expuse la Muzeul Național de Etnologie din Osaka, Japonia.

Alina Cojocaru, o balerină româncă de 19 ani, a cucerit inimile publicului britanic. Ea a devenit favorita criticilor de artă și, re-

cent, a fost promovată în rîndul solistelor prestigioasei Opere de la Covent Garden. Presa britanică a dedicat joia trecută pagini întregi balerinei românce, notează BBC. Impresionat de dansul ei în rolul Giselle, un rol dificil, directorul Companiei Regale de Balet **Sir Anthony Dowell**, a anunțat, imediat după căderea cortinei, că a fost promovată la rangul de primă balerină. În companie mai sînt alți zece dansatori cu acest rang, dar nici unul atît de tînăr.

(Rador)

Dumitru Prunariu și cei doi fii ai lui

Românii din Gyula nu-l votează pe Funar

Primarul maghiar din orașul maghiar Gyula s-a gîndit să-l invite pe primarul ultraromân Funar în vizită, ca să se convingă că românii din Ungaria trăiesc în condiții normale. Consiliul primăriei din Gyula, unde românii sînt bine reprezentați, s-a opus inițiativei. Corect. Realitatea nu poate fi convingătoare decît pentru persoane aflate în contact cu dînsa. În schimb, dragă dle primar din Gyula, vă rugăm frumos, dacă nu e prea scump, n-ați putea să invitați pe alegătorii lui domnu' Funar în Ungaria? Poate nu se întorc toți acasă.

Gheorghe Fungar

ANTOLOGIE DE FLORAR

G. Topîrceanu

Rapsodii de primăvară

I
Sus, prin crîngul adormit,
A trecut în taină mare,
De cu noapte, risipind
Șiruri de mărgăritare
Din panere de argint,
Stol bălai
De îngerași,
Cu alai
De toporași.
Primăvară, cui le dai?
Primăvară, cui le lași?

II
Se-nalță abur moale din grădină.
Pe jos, pornesc furnicile la drum.
Acoperișuri veste-de-n lumină
Întind spre cer ogeacuri fără fum.

Pe lingă garduri s-a zvîntat pămîntul
Și ies gîndacii-Domnului pe zid.
Ferestre amorțite se deschid
Să intre-n casă soarele și vîntul.

De prin balcoane
Și coridoare
Albe tulpăne
Fîlfie-n soare.
Ies gospodinele
Luți ca albinele,
Părul le flutură,
Toate dau zor.
Unele mătură,
Altele scutură
Colbul din pătură
Și din covor.

Un zarzăr mic, în mijlocul grădinii,
Și-a răsfirat crenguțele ca spinii
De frică să nu-i cadă la picioare
Din creștet, vâlul subțirel de floare.

Că s-a trezit așa de dimineață
Cu ramuri albe – și se poate spune
Că-i pentru-nția oară în viață
Cînd i se-ntîmplă-asemene minune.

Un nor sihastru
Și-adună-n poală
Argintul tot.
Cerule-albastru
Ca o petală
De miozot.

III
Soare crud în liliac,
Zbor subțire de gîndac,
Glasuri mici
De rîndunici,

Vioarele și urzici...
Primăvară, din ce rai
Nevisat de pămînteni,
Vii cu mîndrul tău alai
Peste crînguri și poieni?
Pogorîtă pe pămînt
În mătăsuri lungi de vînt,
Lași în urmă, pe cîmpii,
Galbenii vii
De păpădii,

Bălți albastre și-nsorite
De omăt topit abia,
Și pe dealuri mucezite
Arături de catifea.

Și pornești departe-n sus
După iarna ce s-a dus,
După trena-i de ninsori
Așternută pe colini...
Drumuri 'nalte de cocori,
Călăuzii cei străini,
Îți îndreaptă an cu an
Pasul tainic și te mint
Spre finutul diafan
Al cîmpiilor de-argint.
Iar acolo te oprești
Și doar pasul tău ușor
În omăt strălucitor,
Lasă urme viorii
De conduri împărătești
Peste albele stihii...

Primăvară, unde ești?

Lucian Magdu

Primăvară

(Tavaszi)

Sărut de rază... mătăsoasă rouă...
Vînturi cu dor de joc și de hîrjoană.
O pasăre în cuib de nuntă nouă,
Lucire-n ochi, șagalnică, sub geană.

Belșug de ploaie, aer ozonat,
ogoare în miresele de seară,
și colțul bobului cu trudă semănat
din toamnă și din primăvară.

Puhoi din munți și revărsări de ape
balsam de-arome lumea cînt încape
veste ne dau
că-i primăvară!

Oamenii ce pornesc la muncă...
Stupii cu roiuri de albine...
Îi simți mireasma ierbii crude,
caldul sărut ce ți-l așterne
din cerurile ei senine.

Ada Negri

Cîntec
de primăvară

Iubire! Sfîntă, veșnică iubire!
Te simt vibrînd în razele de soare,
În nenfrîntata vîntului suflare,
În dulcea respirație parfumată
A primei micșunele!

Tu, fluid de viață, cald și spornic,
Tresari în firisoarele de iarbă,
Cînti cu privighetoarea: înger darnic,
Zbori printre miile de lumi și umpli
De raze universul.

Iubire! Sfîntă, veșnică iubire!
Tu-mprăștii pretutindeni primăvară,
Parfum dai rozei, vîntului dai aripi,
De sărutări și farmec umpli lumea...
Și-n pieptul meu ești moartă!

(Traducere: Al. Vlahuță)

Șt. O. Iosif

Noaptea de mai

Plăsmuiți din basme
M-au impresurat?
Aripi de fantasme
Poate-au scuturat

Aur peste ele?
Cine dete, oare,
Strai de sărbătoare
Gîndurilor mele?

Stau încremenit –
Parcă niciodată
N-am mai pomenit
Noapte-așa-nstelată,

Floare de cireș
Mai strălucitoare,
Tril mai fără greș
De privighetoare!

Luna iese-acum
Și-n albastra noapte
ninge-argint pe drum,
Umple tot de șoapte;

Adîncite-n vis
Florile grădinii,
Gîngașul narcis,
Iasomia, crinii,

Trandafirii-nvolpi,
Sub catapeteasma
Urișei bolți,
Își unesc mireasma;

Taine din povești
Murmură-n fîntînă...
Unde zăbovești,
Dulcea mea stăpînă?

Tremură de dor
Gîndurile mele:
Nu te-nduri de ele
Tu, stăpîna lor,

Care-n orice floare
Pui un curcubeu, –
Tu, surîzătoare
Rază-n plînsul meu?

Radu Gyr

Mai

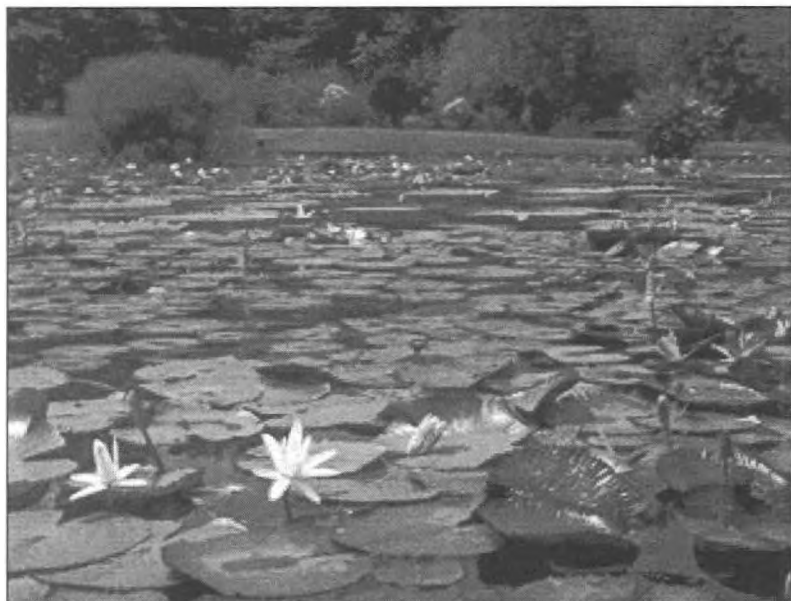
Rupînd zăgazu-acestor aurori,
minunile, o, Doamne, ale Tale
se-aprind: incandescențe vegetale,
se umflă: inundații de culori.

Furtuni de flori și tunet de păstăi.
Incendii de parfum ne devorează.
În flacări verzi salcîmii explodează,
se sparge liliacu-n vîlvătăi.

Sub marele, supremul Tău viol,
cedează, se descheie inerția,
și pietrele-și dau Ție fecioria,
cu muierescă lene de trup gol...

Un semn Tu faci, și bălegarul slut
miroase-a rai. Zîmbești peste coline,
și mlaștinile urcă-n cer la Tine...

Și numai sufletele oamenilor put.

FIȘIER – și în continuare...

Iată, s-a încheiat serialul profesorului Cornel Munteanu. Nu putem să nu ne exprimăm recunoștința pentru această amplă muncă de cercetare și pentru osteneala pe care distinsul profesor universitar și-a luat-o, pentru a prezenta pe cei mai reprezentativi colaboratori din primii cincizeci de ani. Așa după cum singur recunoaște, profesorul nu a dat un fișier integral al colaboratorilor și nici nu a făcut analiza scrierilor, doar a înșirat laturile marcante ale acestor condeieri. Și, ca cercetător doct, care știe că mai sînt multe de spus, multe de menționat, Cornel Munteanu îndeamnă la continuarea muncii pe care a început-o. Pînă se vor prezenta alți cercetători, analiști, comentatori sau cronicari de presă, continuăm serialul într-o formă nouă, totodată

mulțumindu-i încă o dată public profesorului băimărean pentru asiduitatea muncii sale.

În viitor vom recurge la spicuiri din presa celor cincizeci de ani, după teme care și azi dovedesc actualitate, după criterii care mai pot conta încă pe interesul cititorului de azi. Ideea ne-a venit odată cu răsfoirea seriilor vechi. Impresionante sînt mai ales fotografiile absolvenților, fotografiile cu cîte-un povestitor, cu cîte-un pensionar sau cu cîte-o familie românească de acum douăzeci-treizeci sau chiar mai mulți ani în urmă.

În acest sens apelăm cu plăcere și la sugestiile cititorilor noștri, care ne-ar putea propune „reactualizarea” unor informații sau teme mai vechi. Fiindcă tocmai în acest fel FOAIA poate să devină o adevărată cronică, o istorie vie a românilor din Ungaria.

VICTOR EFTIMIU:

SOLIILE TERESTRE

*Cu inima de orizonturi beată,
Nebună de viteză, acvilină,
Pleca-vom într-o zi spre luna plină,
Pe drumul tras de năvile-săgeată.*

*Planeta moartă, în lumină lină,
Primi-va temerara noastră ceată
Cu flori de gheață, muzică înceată,
În ora soarelui care declină.*

*Îndeplinind soliile terestre
În sloiuri vom deschide mari ferestre
Prin cari, vulcan, va izbucni Pămîntul...*

*În focul roș al generoasei Terre,
Vor clocoti adîncuri de cratere
Și vom preface-n astru viu, mormîntul.*

*Sînt feroce ca gîtele Foaii noastre și
colabores la această excelentă publicație. Colaborarea
la o foaie scrisă în românește, la Budapesta, mă
interesează în 52 de ani, îmi aduce aminte
vremea cînd scriam la „Lepta” lui Birant și de
trate zilele petruate în această frumoasă metropolă,
după care am trăit în deursul anilor numeroase
artide. Înz reviste „Foia noastră” vîrta
îndelungată (cititorii mulți și o iplindă deplină
în promovarea unei cit mîi strîns prietene
români no-maghiare.*

Aprilie 1961

Victor Eftimiu

Într-o zi de mai, cu oile pe cîmp

— Povestirea unui cioban, tîlmăcită de Petru Anton —

*Am ieșit cu oile sub cer senin...
Ca de atîtea ori și altădată
m-a primit același bun arin,
ce m-a adăpostit pe ploi și zloată.*

*M-au primit — ca-n mejdie de rai —
pomii mei cu pletele-ncărcate
de ninsoarea florilor de mai
— stele dulci, luciri inmiresmate...*

*Turma mi s-a bulucit năucă
de atîta soare, flori, lumină...
Cîmpul s-așternut mai larg, s-o ducă
la izvor știut, de apă lină...*

*Eu — cioban trăit, din neam în neam —
m-am lăsat în voia turmei mele.
Oile simțeau că-mpărtășeam
freemătul ce le-a cuprins pe ele...*

*Și s-au pornit pe-un behăit voios
întîrîțat de zvonuri de talangă...
O, ce-ar putea fi-n lume mai frumos
decît cîmpia asta atît de largă?*

*Numai Dulău, jăndarul meu boțos
sta încrunțat, lui nu-i plăcea de șagă.
Și s-a pornit și el să latre gros,
să afle lumea, că el nu se bagă...*

*El, credincios... Vezi, ce să-i fi făcut?
Că doar la muncă eu l-am învățat...
Dar cînd mă răsucii spre el tăcut,
își puse botu-n labe, rușinat.*

*— Așa, mă prietene bătrîn, Dulău,
mai lasă turma, să ne bucurăm...
Da asta nu-ți cocli tu sînge rău,
sîntem în mai și nu ne săturăm.*

*Am fost noi doi și alteori pe drum
și ne-am scăldat în soare și senin,
dar tot e altfel astăzi oarecum:
cîmpul mai larg și sufletul mai plin...*

*Sub cer apoi s-a rătăcit un nor
și peste noi, grăbit, cit a suit
cu umbra lui subțire, de fuior,
cioban și turmă — ne-am mai potolit...*

FOAIA NOASTRĂ – de acum cincizeci de ani

E greu de crezut, dar și numărul din 15 mai 1961 a consacrat spațiul articolului de fond (semnat Hankó Gy.) învățămîntului, prin titlul *Un însemnat pas înainte în munca de școlarizare*. Și tot pe pagina de titlu prinsoșul adus primăverii printr-o fotografie din colț, sub care, o poezie *Într-o zi de mai, cu oile pe cîmp – Povestirea unui cioban, tîlmăcită de Petru Anton*. Cealaltă mare temă oglindită permanent în decursul anilor a însemnat-o (și o înseamnă și pînă în zilele noastre) activitatea culturală din rîndul tineretului. În acest sens, întreaga pagină trei este consacrată acestei teme. Un fotoreportaj oferă *Imagini ale muncii culturale din Chitighaz*, apoi Ilie Ivănuș informează despre *Serata giulanilor la Chitighaz*. Iar supratitlul „De prin școlile noastre” publică scrierea *Viitori profesori la muncă practică*, corespondență semnată Gh. Petrușan. Același număr dovedește o vie actualitate literară: scriitorul Mihai Sadoveanu a publicat cîteva fragmente de proză, iar Victor Eftimiu trimite o poezie în ideologia timpului, cu cîteva cuvinte alese adresate foii românilor din Ungaria. Dar numărul cuprinde încă și *Spicuiri din Bătania*, o avanpremieră a tîrgului internațional de la Budapesta, cît și un reportaj (semnat cu I.) *Din casa unui plugar din Apatu*.

Din toate acestea reiese că și cu cincizeci de ani în urmă informarea multilaterală a preocupat redactorii, care și atunci au făcut totul pentru a informa românii din Ungaria despre românii din Ungaria și de pretutindeni.

Doi șahiști buni la Gyula-Dévaványa SE

Șahul este unul dintre sporturile răspândite și îndrăgite printre locuitorii români din Ungaria. Acest sport mintal a atras foarte mulți intelectuali, printre care îi evidențiez numai pe câțiva: *Gheorghe și Alexandru Hoțopan, Gheorghe Santău, Emil Garami, Nicolae Luțai*. Echipele de șah din campionatul NB II. au jucat duminica trecută ultima partidă. Giula a jucat acasă cu Szentes SE.

Pînă la ultimele „bătălii”, Szentes a condus cu două puncte contra gazdelor. Dar în ultimele meciuri gazdele și-au concentrat puterile și au adunat încă două puncte. Și actualmente avem doi șahiști bine cunoscuți: *Petru Stan* și *Petru Țapoș*, care sînt printre cei mai buni jucători ai echipei de șah Gyula-Dévaványa SE din divizia națională NB II. Și la partida actuală amîndoi jucătorii au contribuit cu cîte un remis (0,5 punct) la rezultatul de egalitate al echipei.

După ultimul meci am adunat punctele cîștigate de echipa noastră, acestea fiind de 59,5 în total. Dar fiindcă la o partidă nu au participat cu un jucător la juniori, așa cum prevede regulamentul, au fost sancționați cu un punct în minus. Și astfel, în fine, cu cele 58, 5 puncte, la sfîrșitul campionatului echipa noastră s-a plasat pe locul 9.

Echipa din Szarvas (locul 11) a fost eliminată din NB II.

În echipa noastră *Petru Stan* a adunat cele mai multe puncte 7,5, iar *Petru Țapoș* 3,5.

După ultimul meci, în cunoștința acestor informații, am stat de vorbă cu cei doi șahiști ai noștri.

Petru Stan

– Încă de cînd am fost la liceu din anul 1971, am învățat să joc șah de la *Alexandru Fina*. În anul 1976 am devenit membru al echipei de șah din Giula. Prin urmare, în anul acesta voi aniversa 25 de ani în echipă.

– De care meci sau an îți amintești cu mai mare bucurie?

– Cea mai bună echipă am avut-o în anul 1993–94, cînd ne-am calificat din NB II. în NB I. B. Atunci a jucat la noi și marele maestru internațional *Sax Gyula*, campion olimpic. În anul 1980, la Giula, am jucat simultan cu *Lengyel Levente* și am cîștigat partida. De momentele acestea îmi reamintesc cu mare plăcere.

– Care meci ai vrea să-l uiți, dacă s-ar putea?

– În anul 1999 am jucat în Iugoslavia, la Senta. Pînă la ultimul pas mi s-a părut că eu voi cîștiga partida, cînd, cu un cal și cu regele, mi-am dat singur mat – deci autoșah-mat.

– La ce competiții ai mai jucat?

– Am participat la numeroase competiții în țară și peste hotare, în România și Iugoslavia.

– Mai joacă cineva șah în familie?

– Da, băiatul meu *Petrică* cunoaște șahul de cînd a împlinit 4 ani, iar *Gabriela* de la 2,5 ani. De fapt, îmi place să-l învăț pe copii. Între 1991–94 am instruit jocul de șah la școala generală nr. 3. Am avut în acești ani vreo 300 de elevi.

Petru Stan este candidat de maestru, el a adunat și în anul acesta cele mai multe puncte din echipă.

Petru Țapoș joacă șah din anul 1975 și a învățat tot în anii de liceu, de la *Gheorghe Santău*, *Nicolae Luțai* și *Alexandru Ruja*.

– Care este „specialitatea” ta?

– În campionat am adunat numai puține puncte, dar în general, la cupe, sînt printre jucătorii mai buni dintre coechiperii noștri – mai ales la *Cupa Erkel Ferenc*.

– Cine mai joacă șah în familie?

– Sînt foarte mîndru de copilășul meu *Petrică*, fiindcă el joacă și în *Campionatul Județean*, și în *Campionatul Național*.

– Ce părere aveți, nu ar fi bine să se organizeze iarăși o competiție de șah pentru șahiștii români din Ungaria?

– Cu ani în urmă, în fiecare iarnă s-a organizat *Cupa „Foaia noastră”*. Ar fi bine dacă s-ar organiza din nou o asemenea competiție.

Următoarea cursă F1 va fi în vecini, la „șogori”

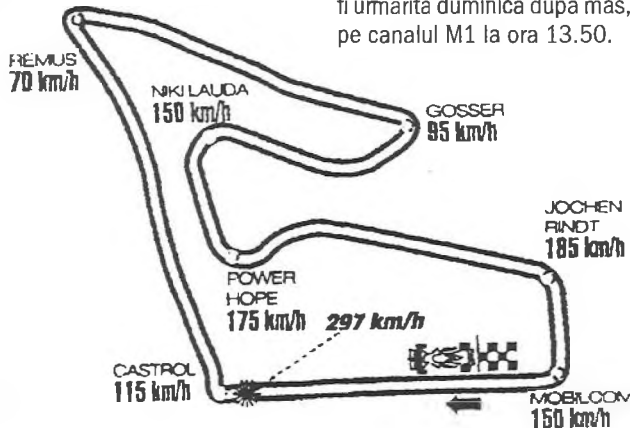
Ralph Schumacher:

Competiția din rîndul trecut de la Barcelona a adus numeroase surprize și o adevărată „tragedie” pentru *M. Häkkinen*. Deși am fi crezut că competiția se va desfășura în mod normal pentru piloți și gazdele lor, fi-nel nu a fost atît de simplă.

Arena din Spielberg, renovată în anul 1998, de la mare distanță pare simplă, totuși nu va fi o sarcină ușoară pentru piloți. Putem aștepta numeroase depășiri, alunecări și accidente mai mici datorită faptului că asfaltul e foarte neted, deci cauciucurile alunecă ușor.

Sperăm că nu se vor produce accidente grave. După start, înainte de curba *Castrol* monstrele zboară cu o viteză medie de 297 km/h. Sînt convinși că duminică după-masă nimeni dintre cei care vor urmări competiția nu se va plictisi.

Lungimea cursei: 306,649 km
Lungimea rundei: 4,319 km
Numărul rundelor: 71

Nadia Comăneci a primit diploma de excelență a guvernului român

Celei mai bune gimnaste române a tuturor timpurilor, *Nadia Comăneci*, i s-a acordat la 25 aprilie, o diplomă de excelență din partea Ministerului Tineretului și Sportului din România. „Am decis să oferim *Nadiei* această distincție pentru că ea este un exemplu de viață, un model și un simbol. Numele României și *Nadiei* sînt corelate”, a declarat ministrul tineretului și sportului, *Georgiu Gîngăraș*, care i-a înmînat diploma *Nadiei Comăneci*.

Nadia Comăneci, care a sosit la București pentru a vedea meciul de retragere al fotbalistului român *Gheorghe Hagi*, și-a exprimat mulțumirile pentru această onoare, spunînd:

„Mă bucur că sportivii români sînt deplin apreciați, așa cum merită, în special după ce am văzut marți seara *Gala Hagi*, pe Stadionul Național, unde m-am simțit fantastic. Am fost surprinsă că au venit atît de mulți pe stadion, în pofida vremii. Îi mulțumesc lui *Hagi* pentru tot ce a făcut”.

Nadia Comăneci s-a născut la Onești, în estul României, ea cîștigînd numeroase medalii de-a lungul anilor, după ce a surprins întreaga lume în 1976, la Jocurile Olimpice de la Montreal, cînd avea doar 13 ani, obținînd primul 10 din istoria gimnasticii. Steaua gimnasticii s-a stabilit acum în Statele Unite.

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal din 5, 6 mai

Campionat național divizia II.	
Giula-Jászberény	2-1
Campionat județean Bichiș, divizia I.	
Gyomai FC-Micherechi	1-2
Bătania-Tótkomlós	4-0
Campionat județean Bichiș, divizia II.	
Szabadkígyós-Aletea	2-0
Campionat județean Bichiș, divizia III.	
Leucusház-Telekgerendás	3-1
Chitigház-Nagybánhegyes	5-2
Campionat județean Bihor, divizia I.	
Leta Mare-Tiszacsege	9-0
Szentpéterszék-Jaca	3-1

Următoarele meciuri de fotbal

12 mai (sîmbătă)	
Körösladányi MSE-Bătania TK	17.00
Mezőhegyes-Aletea	17.00
Nagybánhegyes-Leucusház	17.00
Jaca-Bánhegyes	16.30
13 mai (duminică)	
Orosháza-Csorvás-Giula	17.00
Micherechi SE-Kondoróș TE	17.00
Chitigház-Pusztaföldvár	17.00
Hosszúpályi-Leta Mare	16.30

ROMÂNIA

Luni 14 mai
6.00 Telematinal 8.00 Surprize, surprize... (R) 10.00 Bravo, Bravissimo! (R) 11.30 Știri de simbăta asta! (R) 12.00 Teleenciclopedia 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Informația 13.30 Pro Patria 14.30 Oricine e posibil 15.00 Cronica 16.30 Știri 16.35 La țintă 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Impas în doi 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Scurt pe doi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Memoria exilului românesc 23.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Mesagerul 1.00 Jurnal (R) 1.45 Impas în doi (R) 2.35 Memoria exilului românesc (R) 3.20 Serial. Încurcături în familie 3.50 Scurt pe doi (R) 5.05 Corect (R) 5.15 La țintă (R).

Marti 15 mai
6.00 Telematinal 8.15 Ora G 9.00 Serial. Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Informația 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. Oricine e posibil! 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Știri 16.35 Pentru dv. Doamnă! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Cu ochii'n 4 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Donițe deșarte 21.20 Clubul de spiritism 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Videoteca veselă 22.50 Lumea dansului 23.50 Cu ochii'n 4 (R) 0.40 Informația (R) 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Aventură diabolică 2.55 Puncte cardinale (R) 3.20 Serial. Încurcături în familie 3.50 Videoteca veselă (R) 4.35 Clubul de spiritism (R) 5.05 Corect! (R) 5.15 Pentru Dv., Doamnă! (R).

Miercuri 16 mai
6.00 Telematinal 8.00 Tezaur folcloric (R) 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Informația 13.30 Oameni ca noi 14.00 Clubul de spiritism (R) 14.30 Serial. Oricine e posibil 15.00 Panorama 16.30 Știri 16.35 Vino să vezi! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Piața și Bani 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Districtul 20 Fotbal: Finala Cupei UEFA 22.45 Film. Desenatorul 23.15 Bucuriile muzicii 1.30 Jurnal (R) 2.15 Film. Aventură diabolică 3.35 Serial. Încurcături în familie 4.00 Piața și Bani (R) 4.50 Informația (R) 5.05 Corect (R) 5.15 Vino să vezi! (R).

Joi 17 mai
6.00 Telematinal 8.00 Fotbal: (R) 9.45 TVR Cluj 10.50 TVR Iași 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Informația 13.30 Serial (R). Districtul 14.15 Desene animate (R) 14.35 Serial. Oricine e posibil! 15.00 Convingeri 16.30 Știri 16.35 Medicina pentru toți 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 Eu, cetățeanul 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Sub acoperire 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Scurt pe doi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Crime și secrete 22.50 Nocturna melomanului 1.00 Jurnal 1.45 Film. Crime și secrete (R) 3.20 Serial. Încurcături în familie 3.50 Scurt pe doi (R) 4.50 Reflecții rutiere (R) 5.05 Corect! (R) 5.15 Medicina pentru toți! (R).

Vineri 18 mai
6.00 Telematinal 8.10 Eu, cetățeanul (R) 9.00 Serial (R). Pasiuni 9.45 TVR Craiova 12.00 Film. Sub acoperire (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciberfan 13.40 Cu ochii'n patru 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 De la Est la Vest 15.30 Drepturile omului 16.30 Știri 16.35 Ai carte, ai parte! 17.15 Serial. Pasiuni 18.00 O vedetă... populară 18.45 Parlamentul României 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia steluțelor 21.15 Serial. Îngerul întunecat 22.10 Jurnalul de noapte 22.25 Profesioniști 23.25 Film. Pază de noapte 1.05 Jurnal (R) 1.50 Drepturile omului (R) 2.50 Profesioniști (R) 3.50 Ploaia steluțelor (R) 5.15 Ciberfan (R).

Sîmbătă 19 mai
6.00 O vedetă... populară (R) 6.45 Serial. Zorro 7.35 Desene animate 8.30 Film. 10.00 Muzică populară 11.00 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial. Frumosele școli 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Debut 50 Plus 14.15 Garatant 100% 15.15 Ora G 16.00 Teleenciclopedia 17.00 Fotbal: meci în Campionatul Național 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize 21.30 Serial. Amy 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Telescine-mateca. Soare de toamnă 23.20 Marele Jazz 1.00 Jurnal (R) 1.30 Garatant 100% (R) 2.30 Auto Club (R) 3.00 Casa mea (R) 3.20 Serial Amy (R) 4.15 Fotbal (R).

Duminică 20 mai
6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței! 8.00 Desene animate 8.30 Kiki Riki Miki 9.30 Viața satului 11.05 Tezaur folcloric 12.05 De luni pînă duminică 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Desene animate 13.30 Festivalul Internațional de Modă 14.00 Film Acea piscă blestemată 16.00 Bravo, Bravissimo! 17.30 Film. Care de oțel 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film. Lady Boss 21.00 Știrile de simbăta asta 21.30 Fotbal Show 1.00 Jurnal 1.30 Film. (R) 3.10 Debut 50 plus (R) 4.25 Auto Club (R) 4.55 Tezaur folcloric (R).

TVR

Luni 14 mai
6.00 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet (R) 8.00 Corpul uman la microscop (R) 8.50 Serial (R). Acvila 9.15 Serial (R). În direct 9.45 Kideo 10.10 Știri 10.15 Film (R). Tăticul 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Răscuci (R) 13.10 Desene animate 14.25 Știri 14.30 Atenție, se cîntă! (R) 16.00 Afaceri la cheie 16.30 Misterele vechilor orașe 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.15 Obsesia vitezei 20.00 Puls 20.01 20.45 Sport plus 21.30 Știri 21.35 În numele sportului 22.05 Teatrul TV. Oglindă 23.30 Euro.doc 24.00 Știri bancare și bursiere 24.05 TVM Mesager 0.45 Planeta singuratică (R) 1.35 NBA Action (R) 2.05 Splendorile naturii (R) 2.55 Arta apărării (R) 3.25 În numele sportului (R) 3.55 Sport plus (R) 4.40 Top TVR 2 (R) 5.40 Veni, video, vici (R).

Marti 15 mai
6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Autograf muzical (R) 7.05 Să vindec! (R) 7.35 Prețul succesului (R) 8.05 Arca lui Noe 8.35 Tip-Top, Miniop (R) 9.05 Obsesia vitezei (R) 9.50 Afaceri la cheie (R) 10.20 Știri 10.30 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.00 Reforma la bani mărunți (R) 11.30 Oprirea obligatorie (R) 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Tribuna partidelor parlamentare 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.10 Autograf muzical 16.30 Călătorind prin țară 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. În mijlocul furtunii 20.00 Pragul de sus 21.30 Știri 21.40 Film. A doua cădere a Constantinopolului 23.10 Serial de călătorii 0.10 Știri bancare și bursiere 0.15 TVM Mesager 0.55 Trupa DP2 (R) 2.20 Telegiurnal TVR 2 (R) 2.40 Pragul de sus (R) 4.10 On line (R) 4.40 Universul cunoașterii (R) 5.40 Veni, video, vicii (R).

Miercuri 16 mai
6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Poftă bună cu Petrișor! (R) 7.00 Călătorind prin țară (R) 7.35 Toți împreună 8.40 Film (R). Ringul 10.25 Știri 10.30 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Cronici votive (R) 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.10 Autograf muzical 16.30 Mit și istorie 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.05 Serial. În mijlocul furtunii 20.00 Pe mîchie de cuțit 21.00 Răscuci 21.30 Știri 21.40 Cinematograful de artă. Cersătorul 23.10 Patrimoniul 23.55 Știri bancare și bursiere 0.20 TVM Mesager 0.40 Trupa DP2 (R) 2.05 Telegiurnal TVR 2 2.25 Pe mîchie de cuțit (R) 3.25 Obsesia vitezei 4.10 Misterele vechilor orașe 4.40 Televiziunea, dragostea mea (R) 5.40 Autograf muzical (R).

Joi 17 mai
6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Poftă bună cu Petrișor! (R) 7.00 Mit și istorie (R) 7.35 Ferma (R) 8.35 Cinematograful de artă (R). Iubire nestîrșită 10.20 Știri 10.25 Serial (R). Tată, am încurcat-o 10.30 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Tribuna partidelor parlamentare 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.10 Autograf muzical 16.30 E dreptul tău! 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.50 Desene animate 18.15 Toți împreună 19.00 On line 19.30 Ora adevărului 21.00 Telegiurnal 22.05 Știri 22.05 Serial. Captiv în viitor 23.00 Tori Amos în concert 0.45 Știri bancare și bursiere 0.50 TVM Mesager 1.25 Trupa DP2 (R) 1.50 Telegiurnal TVR 2 (R) 2.10 Ora adevărului (R) 3.40 E dreptul tău (R) 4.10 Arta apărării (R) 4.40 Mit și istorie (R) 5.10 Tori Amos în concert (R).

Vineri 18 mai
6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Poftă bună cu Petrișor! (R) 7.00 E dreptul tău (R) 7.30 Tradiții (R) 8.00 Medalion de interpret (R) 8.30 Patrimoniul (R) 9.15 Atlas (R) 9.45 Serial (R) Captiv în viitor 10.35 Știri 10.40 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 11.05 Puls 2001 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Misterele vechilor orașe 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Spectacolul lumii 16.45 Oprirea obligatorie 17.00 Reforma la bani mărunți 17.30 Telegiurnal TVR2 17.50 Autograf muzical 18.05 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Musafirii 19.05 Televiziunea, dragostea mea! 20.05 D'ale lu' Mitică 21.05 Serial. Oricine femeie are o taină 21.55 Știri 22.00 Film. Țintă mortală 23.45 Știri bancare și bursiere 23.50 TVM Mesager 0.30 Euro.doc (R) 3.30 Integrale (R) 4.30 Trupa DP2 (R).

Sîmbătă 19 mai
6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Poftă bună cu Petrișor! (R) 7.00 Teatrul TV (R). Musafirii 8.00 On line 8.30 Universul cunoașterii 9.30 Arta apărării 10.50 Serial. Wishbone 10.30 Serial. În direct 11.00 Serial. Acvila 11.30 Arca lui Noe 12.05 Surprizele științei 13.00 Știri 13.05 Atlas 13.40 Planeta singuratică 14.35 Omul stelelor 15.30 Serial. E timpul să mă mărit 16.00 Top TVR2 17.00 Prețul succesului 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Teatrul linc. Opera „Flautul fermecal” 19.20 Cinematograful, o istorie vie 20.15 Serial. Scurte povestiri cinematografice 20.40 Supranaturalul 21.30 Știri 21.35 NBA Action 22.05 Despre viață și sex 23.00 TVM Mesager 24.30 Film Țintă mortală 1.10 Serial (R) Oricine femeie are o taină 2.00 Omul stelelor (R) 2.50 Supranaturalul (R) 3.45 Despre viață și sex 4.35 Cinematograful, o istorie vie 5.30 Serial (R) Wishbone.

Duminică 20 mai
6.00 Serial (R). E timpul să mă mărit! 6.25 Serial (R). În direct 7.00 Serial (R). Acvila 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.05 Serial. Wishbone 10.30 Serial. În direct 11.00 Serial. Din lumea lui Dany 11.30 Tip-Top. Mini-Top 12.00 Kideo 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.10 Scenografiul Felix Attene 13.45 Splendorile naturii 14.40 Serial. Călătoria lui Allen Strange 15.35 O altă dimensiune 16.30 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Mike Hammer 18.30 Atenție, se cîntă! 20.00 Film. Prînzul din Bel Air 21.35 Știri 21.45 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet 23.15 TVM Mesager 23.45 Serial (R) Scurte povestiri cinematografice 1.10 Serial (R) Călătoria lui Allen Strange 2.00 Surprizele științei 2.50 Paralele inegale (R) 3.50 Teatrul Linc (R) 5.30 Serial (R) Wishbone.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

14 MAI, LUNI (redactor: Monica Rocsin)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

15 MAI, MARTI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30: Buletin informativ, date meteo 10.45: Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

16 MAI, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 MAI, JOI (redactor: Adam Bauer)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămînii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 MAI, VINERI (redactor: Eva Iova)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.52: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.55: Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurză 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Actualități la românii din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșeș 11.50: Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 MAI, SÎMBĂTĂ (redactor: Monica Rocsin)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunării baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe unde! Europei” – magazin eurorregional 15.58: Încheiere.

20 MAI, DUMINICĂ (redactor: Monica Rocsin)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămînii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe unde locale occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

16 mai 2001 (m1 ora 13.25)
Reluare: 19 mai 2001 (m2 ora 10.35)

Programul săptămînii viitoare:

Magazinul românesc din săptămîna viitoare va oferi în atenția telespectatorilor o relatare despre a 4-a înfîlțire a Corurilor Baptiste din zona Crișurilor, reportaj anunțat și săptămîna trecută, dar care din motive tehnice atunci nu a intrat în emisie.

Redacția Ecranului nostru a făcut o vizită la o expoziție de camioane românești, organizată la Seghedin. Pe lângă reportaje o să aflați și știrile și informațiile săptămînii.

Realizator: Ștefan Crâsta

PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Radio România
Internațional
Emisiunea în limba
română

În fiecare zi între
orele 17.00–19.00
și 21.00–24.00,
pe frecvența 756 kHz

Vindem țigla

„Jamina Polca”
(2800 de buc.)

la un preț convenabil.

Țigla este nou-nouță,
în ambalaj original.

Telefon: 66/463-079

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rva.net
– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
http://www.rve.net
TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă:
18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

15 ani de la finala Cupei Campionilor Europeni Portarul care a uimit lumea

Helmut Duckadam despre Sevilla și despre retragerea sa

Portarul Stelei București, **Helmut Duckadam**, este un sportiv, a cărui performanță este greu de uitat chiar și după 15 ani. În finala Cupei Campionilor Europeni (CCE) a apărat toate cele 4 lovituri de la 11 metri, ceea ce nu s-a întâmplat niciodată în istoria fotbalului. După finala disputată la Sevilla, la 7 mai 1986, împotriva Barcelonei, Duckadam dispăre brusc din lumea sportivă. Oamenii au crezut, și poate mulți cred și astăzi, că această dispariție se leagă de familia Ceaușescu.

Helmut Duckadam s-a născut acum 42 de ani în comuna Semlac, Județul Arad. Familia sa a ținut întotdeauna la origi-

Duckadam 1986

nea șvabă, astfel tânărul Helmut învață limba germană de la bunica sa. Tot în localitatea de pe malul Mureșului intră în contact și cu mingea. Numai în poartă i-a plăcut să stea. La 15 ani ajunge la Arad și apoi la clubul viselor sale din copilărie, la UTA. Nu peste mult este convocat și în naționala României. În 1983 este contactat de Universitatea Craiova, dar hotărăște să meargă la Steaua, pentru că în acea perioadă nu făcuse încă armata. Atunci Steaua se află pe locurile 9-10 ale clasamentului, dar la Ghencea începe să se formeze o echipă de perspectivă.

În primăvara anului 1986 Steaua București începe o serie spectaculoasă în Cupa Campionilor Europeni și trece relativ ușor peste echipa daneză Vejle. Apoi urmează campioana Ungariei, Budapești Honvéd, echipă pe care se baza și naționala Ungariei. La Budapesta românii pierd cu scorul de 1 la 0, dar în retur Steaua câștigă cu 4 la 1. Urmează campioana Finlandei, de care trec destul de greu abia în meciul retur, printr-un gol marcat de Pițurcă în minutul 87. În semifinala CCE, Steaua se întâlnește cu Anderlecht Bruxelles. După meciul pierdut în tur cu 1 la 0, la București echipa armatei câștigă fără drept de apel, cu scorul de 3 la 0. Astfel o echipă a unei țări din blocul comunist se califică în finala Cupei Campionilor Europeni, care se dispută la Sevilla, împotriva

echipei catalane FC Barcelona. Pregătirea pentru acest meci extrem de dificil nu este însă lipsită de greutate. Cu puțin timp înaintea finalei se produce catastrofa de la Cernobil. Campionatul românesc se întrerupe pentru două săptămâni. Helmut Duckadam își amintește de perioada de pregătire astfel:

– Știam că finala se va disputa seara, iar stadioul nostru de la Ghencea nu avea încă lumină. De aceea am avut două antrenamente pe stadionul 23 August, ca să ne obișnuim cu reflectoarele. La ambele antrenamente au apărut militari care aveau aparate ciudate în mână. Cu acestea măsurau radiațiile. Trebuie să spun că ele erau destul de ridicate în acea vreme. Nouă, portarilor, ni s-a recomandat să nu plonjăm și să evităm contactul cu mingea, pentru că aceasta, învîrtindu-se în iarbă, aduna acele radiații.

– Cu ce fel de planuri v-ați dus la Sevilla?

– Steaua era o echipă de atac, care marca multe goluri. Acest lucru s-a văzut și în meciurile preliminare. Normal, că la finală n-am plecat cu ideea de a ataca Barcelona acasă. Aveam un respect – poate și prea mare – pentru campioana Spaniei. Ne-am dus să ne apărăm bine și prin contraatacuri să încercăm să-l surprindem. Steaua a rezistat presiunii Barcelonei, ajungând pînă în prelungiri și apoi la loviturile de la 11 metri.

– La aceste lovituri poate

În 1986 trofeul a ajuns pentru prima oară în estul Europei

responsabilitatea portarului este cea mai mare, pentru că de el depinde totul.

– Eu văd invers această problemă. Chiar că portarul nu are nici o responsabilitate la penalty. Portarul are numai de câștigat. În schimb cel care poate pierde este jucătorul care execută lovitura. Dacă un portar ia un gol de la 11 metri, nu i-o reproșează nimeni. Eram sigur că apăr. Nu știam cîte, dar am plecat cu gîndul de a apăra cel puțin una dintre lovituri.

Așa cum spune Helmut Duckadam, a avut două minute magice la loviturile de la 11 metri. Portarul Stelei a apărat toate cele 4 lovituri. Trei la

Duckadam 2001

dreapta, una la stînga. O astfel de performanță nu a văzut lumea fotbalistică nici înainte, dar nici mai tîrziu. Duckadam chiar și după 15 ani își amintește cum a jucat în poarta stadioului de la Sevilla.

– Cea mai grea a fost prima lovitură, pentru că a avut o importanță psihologică. Dacă reușești s-o aperi, începe un joc de logică între jucător și portar. După ce pe prima am prins-o pe dreapta, al doilea jucător a crezut că schimb colțul. Deci m-am hotărît să merg tot în dreapta. La cel de-al treilea penalty, executat de Alonso, eram sigur că rămîn pe dreapta, pentru că el a gîndit, că după două reușite pe dreapta, sigur voi schimba colțul. Iar la a patra lovitură știam că nici un jucător nu va îndrăzni să tragă pe colțul unde am apărat de trei ori. De aceea eram sigur că va șuta în stînga. Așa a și fost. De ce să mint? Mi-am ales colțul înainte. Lovitura de la 11 metri se poate prinde, dar numai cu concursul jucătorului care execută. După finală multă lume

Plasa nu s-a mișcat nici după 4 penalty

mi-a spus: „Domnule, ce noroc ai avut! Ai apărat patru lovituri, dar ei au tras prost. Eu le-am răspuns: da domnule, așa este. Două au tras ei prost, iar două am apărat eu”. Deși a doua lovitură a fost executată foarte bine, pe colț puternic, la firul ierbii. La Aeroportul Otopeni din București echipa armatei este primită de aproape 15 mii de suporter, iar ziarele sportive din Europa analizează timp de o jumătate de an performanța lui Duckadam. Eroul finalei de la Sevilla dispăre apoi brusc din lumea fotbalului. S-a explicat greu acest fapt, iar oamenii cunoșteau o poveste, conform căreia Nicu Ceaușescu l-ar fi împușcat pe Duckadam din cauza unei mașini primite de la regele Spaniei. Acest zvon, pe care îl cunoșteau și românii din Ungaria, a fost dezmințit chiar și în paginile Foii românești. De atunci știm că portarul s-a retras datorită unui accident suferit la artera subclaviculară dreaptă. A mai circulat și o altă presupunere despre primirea echipei de către Nicolae Ceaușescu, care cu ocazia unei recepții a făcut și o mică critică.

– Într-adevăr el a spus că dacă eram mai pregătiți, mai atenți, nu trebuia să ajungem pînă la loviturile de la 11 metri.

Bine, acesta a fost stilul său caracteristic: dacă lucrăm mai bine, dacă facem mai mult... Nu a reușit să se lase de tiparul lui, nu a făcut diferență între agricultură și fotbal. Deși știm că la aceste două lucruri se pricepe toată lumea.

Astăzi Helmut Duckadam este pensionar pe caz de boală. În anul 1998 a suferit din nou de boala pe care a avut-o imediat după finala din 1986. Încearcă să se descurce în satul natal, unde, împreună cu doi prieteni, vrea să facă o crescătorie de gîște. Deși aproape toate familiile de șvabi din Semlac au plecat în Germania, el nu s-a gîndit nici o clipă să-i urmeze. Pe malul Mureșului a construit o casă de odihnă, amenajată cu piscină și pomi fructiferi.

– Nu m-am gîndit niciodată să plec de aici. Eu îmi iubesc țara și satul unde m-am născut. Vreau să mor tot aici, dar să fie cît mai departe acest moment. Nu știu dacă trăiesc mai bine decît cei care au plecat în Germania, dar liniștea pe care o am eu aici, sînt sigur că n-o au ei acolo.

Este președintele Clubului de fotbal din Semlac, care, de altfel, îi poartă numele.

Tiberiu Boca

Steaua – echipa de aur